SOME PAGES IN THE ORIGINAL CONTAIN FLAWS AND OTHER DEFECTS WHICH APPEAR ON THE FILM

చంద్రశేఖర, అల్లక

సంగీత శశిరేఖ

రాజమండ్రి, 1920

Record no. 629

Candraśēkhara, Allaka

Saṅgīta Śaśirēkha

Rājamaṇḍri, 1920

Record no. 629

Bibliographic Record Target

చంద్రశేఖర, అల్లక.
సంగీత శశిరేఖ : అయిదంకముల నాటకము / అల్లక చంద్రశేఖర కవిచే రచియింపబడినది.- 1. కూర్పు.- రాజమండ్రి : కర్రా అచ్చయ్య అండ్ సన్సు, 1920.
82 p. ;21 cm.
Record no. 629

Candraśēkhara, Allaka.
Saṅgīta Śaśirēkha : ayidaṅkamula nāṭakamu / Allaka Candraśēkhara kavicē raciyimpabaḍinadi.- 1. kūrpu.- Rājamaṇḍri : Karrā Accayya aṃḍ Sansu, 1920.
82 p. ;21 cm.
Record no. 629

సంగీత శశిరేఖ.

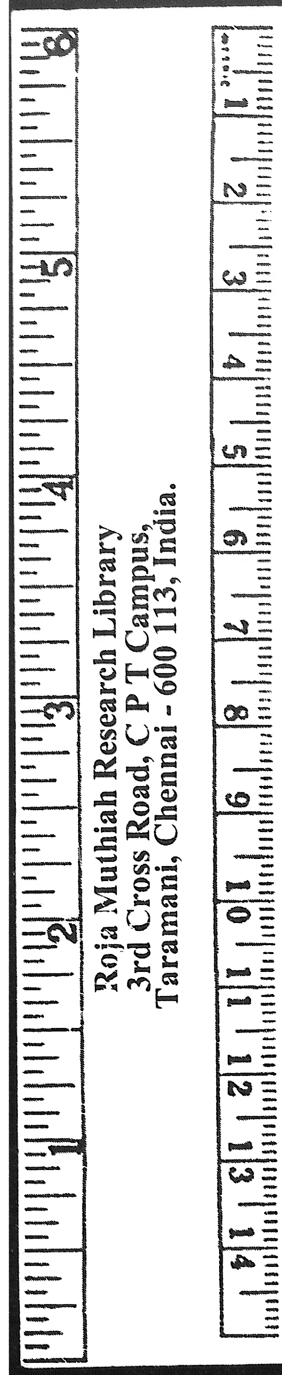
(ఆయిదంకములనాటకము.)

ఇందులకీర్తనలు

రాజమహేంద్రవరము నందలి, శ్రీచింతామణి నాటక
సమాజమున యాక్టరగు,

అల్లక చంద్రశేఖర కవిచే

రచియింపఁబడి

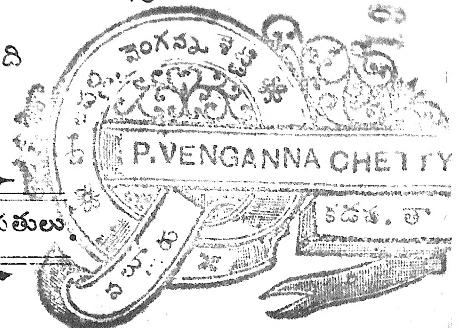
రాజమండ్రి బుక్కుసెల్లరు

ర్రా అచ్చయ్య అండ్ సన్సువారిచే

ప్రకటింపఁబడినది

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

కాకినాడ

స్కేప్ అండ్ కో., ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము.

1920.

[వెల రూ 0—12—0.

ఈనాటకమునందు వచ్చు పాత్రలు.

పురుషులు.

నారదుడు.

బలరాముడు.

కృష్ణుడు.

అభిమన్యుడు.

విష్ణుశర్మ.

ఘటోత్కచుడు.

దుర్యోధన భీష్మ ద్రోణ కర్ణాదులు

ఇంద్రుడు

స్త్రీలు.

రేవతి.

నర్మద.

శశిరేఖ.

భారతి.

సుభద్ర.

హిడింబ.

శ్రీ

శశిరేఖాపరిణయము.

ప్రథమాంకము.

[సమాజికులందరుకలసి తెరలోపాడెడి ప్రార్థనపాట.]

కళ్యాణిరాగం-ఏకతాళం.

పల్లవి—శ్రీకరగిరివర శుభకర శ్రితజనరక్షణాభరణ॥

అ-ప॥ ఓకరుణాకరహరహర । యోగీంద్రహృద్విహార

శాంకరీమనోరమణ॥ ॥శ్రీకర॥

ప్రకటితమగునీమహిమలు । పరికింపగమహాద్భుతము ।

శ్రీకంఠా మముబ్రోవుము॥ ॥శ్రీకర॥

లోకమున నిన్నుబోలిన । పోషకులెవ్వరుగానరు ।

సాకుము యీసామాజీని ॥ ॥శ్రీకర॥

[ద్వారకాపురము:—ప్రవేశము-నారదుడు.]

[నారదుడు ప్రవేశించి పాడెడిపాట.]

మోహనరాగం-ఏకతాళం.

పల్లవి॥ యెంతసుదినమీదినము । యెంతధన్యతజెందెనాదు

జన్మము । ఆహా॥

అ॥ ప॥ సంతసమున నోలలాడుచు । సతీసహితుడై కృష్ణుడు అంతరం
గమానందమొంద నాకుదర్శనంబిడె ॥ యెంత ॥
యెంతనివర్ణింతునాతని । దివ్యకాంతివిశేషము ।
సంతసించువారికికడు । సంతసమిడు సుందరవదనము ॥ఎంత॥

నార—ఆహా! నేడెంతయు సుదినము. సాక్షాద్భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుభాగ్యం బబ్బుటంజేసి నాస్వాంతం బెంతయు సంతోషదాయకంబై యొప్పుచున్నది. కానియీమధ్య కలహం బెచ్చుటను వీక్షింపకుండుటచే నాకేమియుఁ దోచకున్నది. కలహభోజనుండనగు నాకుఁ గలహ మీక్షింపని దినంబు లంఘణమేకదా. ఎట్లైనను నిప్పుడెచ్చటనైనఁ గలహంబు గల్పించి నాకడుపు నిండించుకొనవలెను. ఇందులకేమిసేయుదును. (ఆలోచించి) సరే. జ్ఞప్తికివచ్చినది. శ్రీకృష్ణున కగ్రజుండగు బలరాముండు తన పుత్రికయగు శశిరేఖను మేనల్లుండగు నభిమన్యునకిచ్చి పరిణయముసేయుదునని వాగ్దత్తము చేసియుండెనని వినియున్నాఁడ. ఇయ్యది నాకుఁ గలహంబునకు మంచిమార్గంబు జూపించుచున్నది. హస్తినాపురాధీశ్వరుండగు దుర్యోధనుండు బలరామునకు శిష్యుఁడుకదా. ఇప్పుడు నేను హస్తినగరంబున కేగి సుయోధనునిఁజూచి యతనిపుత్రుండగు లక్ష్మణునకు బలరాముని కూతురగు శశిరేఖనిచ్చి పరిణయముసేయుమని యడుగునట్లు జేసెద. సుయోధనుండు నా మాటపైన బలరామునకు వార్తబంపును. బలరాముండును శిష్యవాత్సల్యమును ద్రోసివేయఁజాలక నభిమన్యున కిచ్చెదవన్న వాగ్దానంబు ద్రోసిపుచ్చి, శశిరేఖను లక్ష్మణున కిచ్చుటకు సమ్మతించును. ఎట్లైనను కృష్ణుండీకార్యంబున కంతరాయము గలిగించును. తుదకు శశిరేఖాభిమన్యులకే వివాహంబు జరుగును. ఇంక నేనాలోచింపనేల. తక్షణంబె నగరపురంబున కేగి సుయోధనుని జూచెద.

(నిష్క్రమించును.)

ఇదిశుద్ధవిష్కంభము.

బలరాముని సౌధము.

[ప్రవేశము:—బలరాముడు, రేవతి, సర్మద.]

బలరాముడు రేవతితో జెప్పెడిపాట.

కాఫీరాగం-ఆదితాళం.

పల్లవి॥ వినుమానతి రేవతీ । విశదముగను వివరించెదనాదగు స్వాంత
మందుగల్గినవంతన్ ॥ ॥విను॥

అ-ప॥ గనుగొనధర సంసారపారావారము తరించుటేకడు కష్టము ।
తనయులొందవినన్ తథ్యంబుగస్వాంతంబు వంతచేజెలంగు
జుమా ॥ ॥వినుమా॥
మనకు లేక లేకను శశిరేఖపుట్టెనంచు నేపుట్టెడాశతోమనుచుం
డగ నింతలోన తనయన్ పరులపాలుజేయగవలసెన్॥వినుమా॥

బల—(రేవతింజూచి) రమణీ! ఆడపిల్లలంగాంచువారి భాగ్యం బింతటిదేకదా ?

రేవ—నాథా! మీరేల యిట్లు చెప్పుచుంటిరి ?

బల—ఏమున్నది!

మ. నవమాసంబులు మోసిమోసి కని నారి నాకష్టముల్ బొంచె, శై
శవజనోత్కటబాధలన్ సయిచి, సరిత్సంతోషమున్ బూని పెం

అ॥ ప॥ సంతసమున నోలలాడుచు । సతీసహితుఁడై కృష్ణుడు అంతరం
గమానందమొంద నాకుదర్శనంబిడె ॥ యెంత ॥
యెంతనివర్ణింతునాతని । దివ్యకాంతివిశేషము ।
సంతపించువారికికడు । సంతసమిడు సుందరవదనము ॥ఎంత॥

నార——ఆహా! నేఁడెంతయు సుదినము. సాక్షాద్భగవంతుఁడగు శ్రీకృష్ణుని దర్శించుభాగ్యం బబ్బుటం జేసి నా స్వాంతం బెంతయు సంతోషదాయకంబై యొప్పుచున్నది. కానియీమధ్య కలహం బెచ్చుటను వీక్షింపకుండుటచే నాకేమియుఁ దోచకున్నది. కలహభోజనుండనగు నాకుఁ గలహ మీక్షింపని దినంబు లంఘణమే కదా. ఎట్లైనను నిప్పుడెచ్చటనైనఁ గలహంబు గల్పించి నా కడుపు నిండించుకొనవలెను. ఇందుల కేమి సేయుదును. (ఆలోచించి) సరే. జ్ఞప్తికివచ్చినది. శ్రీకృష్ణున కగ్రజుండగు బలరాముండు తన పుత్రికయగు శశిరేఖను మేనల్లుండగు నభిమన్యునకిచ్చి పరిణయము సేయుదునని వాగ్దత్తము చేసియుండెనని వినియున్నాఁడ. ఇయ్యది నాకుఁ గలహంబునకు మంచిమార్గంబు జూపించుచున్నది. హాస్తినాపురాధీశ్వరుండగు దుర్యోధనుండు బలరామునకు శిష్యుఁడుకదా. ఇప్పుడు నేను హాస్తినగరంబున కేగి సుయోధనునిఁజూచి యతనిపుత్రుండగు లక్ష్మణునకు బలరాముని కూతురగు శశిరేఖనిచ్చి పరిణయము సేయుమని యడుగునట్లు జేసెద. సుయోధనుండు నా మాటపైన బలరామునకు వార్త బంపును. బలరాముండును శిష్యవాత్సల్యమును దోసి వేయఁజాలక నభిమన్యున కిచ్చెదవన్న వాగ్దానంబు దోసిపుచ్చి, శశిరేఖను లక్ష్మణున కిచ్చుటకు సమ్మతించును. ఎట్లైనను కృష్ణుండీకార్యంబున కంతరాయము గలిగించును. తుదకు శశిరేఖాభిమన్యులకే వివాహంబు జరుగును. ఇంక నేనాలోచింపనేల. తక్షణం బే కరిపురంబున కేగి సుయోధనుని జూచెద.

(నిష్క్రమించును.)

ఇదిశుద్ధవిష్కంభము.

బలరాముని సౌధము.

[ప్రవేశము:——బలరాముడు, రేవతి, నర్మద.]

బలరాముడు రేవతితోఁ జెప్పెడిపాట.

కాఫీరాగం-ఆదితాళం.

పల్లవి॥ వినుమాసతి రేవతీ । విశదముగను వివరించెద నాదగు స్వాంత
మందుగల్గినవంతన్ ॥ ॥విను॥

అ-ప॥ గనుగొనధర సంసారపారావారము తరించు టేకడు కష్టము ।
తనయులొదవినన్ తథ్యంబుగ స్వాంతంబు వంతచే జెలంగు
జుమా ॥ ॥వినుమా॥
మనకు లేక లేకను శశిరేఖపుట్టెనంచు నేపుట్టెడాశతో మనుచుం
డగ నింతలోన తనయన్ పరులపాలు జేయగవలసెన్ ॥వినుమా॥

బల——(రేవతిఁజూచి) రమణీ! ఆడపిల్లలంగాంచువారి భాగ్యం బింతటిదేకదా?

రేవ——నాథా! మీరేల యిట్లు చెప్పుచుంటిరి?

బల——ఏమున్నది!

మ. నవమాసంబులు మోసిమోసి కని నా నాకష్టముల్ బొంది, పైశైశవజనోత్కట బాధలకా సహించి, ననత్సంతోషముకా బూని పెం

నర్మ—[నిష్క్రమించి వెంటనే శశిరేఖతోఁ బ్రవేశించుచున్నది.]

బల—(శశిరేఖం జూచి) పుత్రీ! శశిరేఖా! ఇటురమ్మా.

శశి—(తండ్రిని సమీపించఁగా నతనిప్రక్కనుఁ గూర్చుండఁజేయును.)

బల—(నర్మదం జూచి) నర్మదా! నీవెందరినో రాజకుమారుల నెఱుంగుదువు కావున గొందరినిఁ బేర్కొనుము. అందు మనశశిరేఖ కెవ్వరీడగుదురో చూచెదను.

నర్మ—దేవా! నేనిదివరలోఁ గొన్ని రాజకుమారుల చిత్రపటంబులు సంపాదించి యుంచితిని. అవిదెచ్చి తమకుఁ జూపించెద. (నిష్క్రమించి వెంటనే చిత్రపటంబులతోఁ బ్రవేశించును.)

బల—నర్మదా! చిత్రపటంబులు దెచ్చితివా?

నర్మ—దేవా! తెచ్చితిని.

బల—ఏదీ! ఒక్కొక్కపటంబునే చూపించుచు యా యా రాజకుమారుల గుణశీలాది విశేషంబులంగూర్చి తెల్పుము.

నర్మ—చిత్తము. (ఒకొక్క చిత్రపటం బేజూపుచు)

వనమంజరీవృత్తము.

కనుఁగొనుఁడీతఁడు కేరళదేశపు భూధవాత్మజుఁడౌనుగా
ఘనమగు సుందర రూపమునందునఁ గాముని హాసియించుగా
వనితకు నీతఁడు నీడగునంచును భావమందుఁ దలంతుగా
జనవర యిందులఁ గూర్చియుమీఁదగు స్వాంతమందెటులున్నదో.

బల—ఈతనికొక్క సౌందర్యముతక్క తక్కిన గుణంబు లేవియు నులేవు.

నర్మ—(వేరొక పటంబునుఁ జూపుచు)

మనోహరవృత్తము:—మగధదేశమేలు మహితుఁడీతఁడన్నఁగా
సుగుణసాంద్రుఁడనుచు సుజనులెంతుశీలనిక

ఁ; గాంచుటల్
విలోకింపఁగఁ
ంట నుందురా!
ఁకే.
హావిషయమై త
రాలైయున్నది.
వరాన్వేషణము
ఁగాసున్న; యా
క్షింపఁగా
నుండదా
సామాన్యమే॥
రా.
శశిరేఖకు ని
యొకరినొకరి
యభిమన్యు
శ్చిత్తాభిప్రాయ
ల్లడించునా!
(నర్మదంజూచి)

ర్మదా! నీవేగి శశిరేఖం దోడ్కొనిరమ్మా.

ప్రథమాంకము. 5

నర్మ—[నిష్క్రమించి వెంటనే శశిరేఖతోఁ బ్రవేశించుచున్నది.]

బల—(శశిరేఖం జూచి) పుత్రీ! శశిరేఖా! ఇటురమ్మా.

శశి—(తండ్రిని సమీపించఁగా నతనిప్రక్కనుఁ గూర్చుండఁజేయును.)

బల—(నర్మదం జూచి) నర్మదా! నీవెందరినో రాజకుమారుల నెఱుంగుదువు కావున గొందరినిఁ బేర్కొనుము. అందు మనశశిరేఖ కెవ్వరీడగుదురో చూచెదను.

నర్మ—దేవా! నేనిదివరలోఁ గొన్ని రాజకుమారుల చిత్రపటంబులు సంపాదించి యుంచితిని. అవిదెచ్చి తమకుఁ జూపించెద. (నిష్క్రమించి వెంటనే చిత్రపటంబులతోఁ బ్రవేశించును.)

బల—నర్మదా! చిత్రపటంబులు దెచ్చితివా?

నర్మ—దేవా! తెచ్చితిని.

బల—ఏదీ! ఒక్కొక్కపటంబునే చూపించుచు యా యా రాజకుమారుల గుణశీలాది విశేషంబులంగూర్చి తెల్పుము.

నర్మ—చిత్తము. (ఒకొక్క చిత్రపటం బేజూపుచు)

వనమంజరీవృత్తము.

కనుఁగొనుఁడీతఁడు కేరళదేశపు భూధవాత్మజుఁడౌనుగా
ఘనమగు సుందర రూపమునందునఁ గాముని హాసియించుగా
వనితకు నీతఁడు నీడగునంచును భావమందుఁ దలంతుగా
జనవర యిందులఁ గూర్చియుమీఁదగు స్వాంతమందెటులున్నదో.

బల—ఈతనికొక్క సౌందర్యముతక్క తక్కిన గుణంబు లేవియు నులేవు.

నర్మ—(వేరొక పటంబునుఁ జూపుచు)

మనోహరవృత్తము:—మగధదేశమేలు మహితుఁడీతఁడన్నఁగా
సుగుణసాంద్రుఁడనుచు సుజనులెంతుశీలనిక

జగతియందువీని - సముఁడు లేఁడుసూడఁగా
మగువ కీడెయంచు - మనమునన్ దలఁచెదన్.

బల—ఈతనిని నే నెఱుంగుదును. మరియొక్కని వక్కాణింపుము.

నర్మ—దేవా! ఇటుఁజూడుఁడు. (వేరొక పటముదీసి)

మ. ఇతఁడాయంగనృపాలపుత్రుఁడు; పవిత్రా - పేక్ష్యుండు, ధీరుండు సం
తతకల్యాణసురూపమూర్తి ఘనవి - ద్యావార్ధి శాంతుండు, నా
యతబాహాబల సంపన్నుండు; నృప సే - నాభిఖ్యతన్ వెల్గెడిన్
సతి కీడౌనని యెంచెదన్ మనములో - సర్వంసహా వల్లభా.

బల—ఈతని నెవ్వరెఱుంగరు నర్మదా!

తే. గీ. ఎన్నియో సంపదలుగల్గి - యెగడనిమ్ము
ఎంతయో శౌర్యమునుబూని - యెసఁగనిమ్ము
విద్యయెంతైనఁబఠియించి - వెలఁగనిమ్ము
కులమునందున దక్కువై - చెలఁగుఁగాదె.

రేవ—నాథా! ఏమి! యిట్లుసెలవిచ్చితిరి?

బల—నీవెఱుంగవు కాబోలు!

ఉ. ఈతనితండ్రికర్ణుఁడు న - హీనపరాక్రమవిక్రముండు, తా
సూతునకుం జనించి యిటు - శోభనగాత్రిరొ చేరె కౌరవ
వ్రాతము; నాసుయోధనుని - భవ్యకృపన్ నృపుఁడయ్యె నంత నే
సూతకులంబుఁ బోవునొకొ - సొంపుగ క్షాత్రకులంబు వచ్చునే.

ఈతని కేమి మరియొక్కనిని వక్కాణింపుము.

నర్మ—(వేరొక పటంబుజూపి) దేవా! ఈతనినివీక్షింపుఁడు.

ఉ. మాళవరాజనందనుఁడు - మాన్యచరిత్రుఁడు శాంతమూర్తి! భూ
పాలకులాగ్రగణ్యుఁడు సు - భావుఁడు; విద్యలయందు బెద్ద, యీ
బాలిక నేలఁగాఁదగిన - వాఁడని యెంచెద సూడుడయ్య; గో
పాలకులావతంస జన - వంద్య గుణాకర! రేవతీధవా!

బల—అన్నియు నీతని యొద్దనుండెను గాని, చక్కదనము మాత్ర
ము లేదు.

నర్మ—(మఱియొక పటంబుజూపుచు)

[అభిమన్యుని పటము బలరామునకు జూపుచు
నర్మదపాడెడి పాట.]

బేహాగ్ రాగం-ఏకతాళం.

పల్లవి. ఓబలపరాక్రమ విరామా । బలరామా ॥

అ. ప. యీబాలుఁడు కడు । ధీరుఁడుదారుఁడు । యిందునిభాస్యుఁడు ।
యింద్రునిపౌత్రుఁడు॥ ॥ఓబల॥
మీబాలికకున్ । తగుయందగాఁడు । మీకగువాఁడు । దలచి
చూడగన్॥ ॥ఓబల॥
సేబాసనరే । యీజగమంతట । యిరుపురియీడున్ । జో
డున్ గనినన్॥ ॥ఓబల॥
సుభద్రాత్మజుఁడున్ । మీమేనల్లుఁడున్ । సుగుణగణుండున్ అ
భిమన్యాభిఖ్యుఁడున్॥ ॥ఓబల॥

చ. పాకారిపౌత్రుండు - ఫల్గునపుత్రుఁడు
మీకుమేనల్లుఁడ - మేయగుణుఁడు
బాల్యంబునుండియు - మనగృహంబందున నే
పెఱుగుచుంబెద్దయై - వెలసినాఁడు
బలశౌర్యములయందు - పార్థునిహాసియించి
విలసిల్లఁగాఁజాలు - వీరవరుఁడు
సౌందర్యమందున - జంద్రునిబురడించు
విద్యలన్నియునేర్చి - వెలిఁగినాఁడు

తే. గీ. వనిత శశిరేఖ మానసం । బనగ నెప్పు
ధనము దొంగిలించినయట్టి । తస్కరుండు
మాన్యగుణ తేజుఁడౌ యభి । మన్యుఁడితఁడు
కన్నెకీడగునంచును । నెన్నుదాన.

బల—ఈతని సంగతికేమి లే. అభిమన్యునిసంగతి నెఱుంగమనియా నీవు చెప్పితివి. సరే. వేరొకరినిఁ జెప్పుము.

నర్మ—(వేరొకపటంబును జూపించి)

మత్తకోకిల.

కౌరవేంద్రుని కూర్మిపుత్రుఁడు । గామసన్నిభ రూపుఁడున్
ధీరుఁడుత్తమ విద్యలందున । ధీజనస్తుతి పాత్రుఁడున్
బేరునందున లక్ష్మణుండన । వెల్గుచుండెను భూమినిన్
సారసాక్షికినీడటంచును । సంతసంబున నెంచెదన్.

బల—(చిత్రపటంబునుఁ జూచి) నర్మదా! నీవు చెప్పిన రాకుమారుల యందెల్ల నీతఁడే తగియుండెను. ధనమా లోపములేదు. విద్యయందా బృహస్పతికి సమానుండు. బలపరాక్రమంబులఁ గూర్చి చెప్పనక్కరలేదు. మఱియు,

తే. గీ. ఛాత్రుఁడై నాకుఁగడుగడా । సమరవిద్య
నభ్యసించెను నాయొద్ద । హర్షమెసఁగ
నట్టి దుర్యోధనుపుత్రుఁడై । యలరుఁగాదె
యింతకంటెఁ గావలసిన । దేమి మనకు.

ఎల్లవిధంబుల నీలక్ష్మణుండే నాపుత్రికకుఁ దగియున్నవాఁడు. (శశిరేఖంజూచి) అమ్మా! శశిరేఖా! సుయోధనసుతుండగు నీలక్ష్మణుండు నీకుఁ దగియున్నవాఁడు. ఈతనిని నీకుఁ బరిణయంబు గావించిన బాగుండునుకదా.

శశి—(తలవంచుకొని తనలో) అయ్యో! బాల్యంబునుండియు నాకు భర్తయగునని సంతోషపడుచున్న నాకోరిక సాగదాయేమి!

రేవ—(బలరాముని జూచి) మనోహరా! మేనల్లుడగు నభిమన్యుం డుండఁగా శశిరేఖను నొరుల కీయనేల?

బల—చాలుఁజాలు. ఇదివరకు సుభద్రను నాయర్జునకొసంగి యింత సుఖపడుచుంటిమికదా. ఇంక శశిరేఖను నభిమన్యునకిచ్చి సుఖింతుము కాబోలు!

శశి—(బలరామునిఁజూచి) తండ్రీ! నేను వనవిహారంబున కేగవలయును. నాకనుజ్ఞనిందు.

బల—అమ్మా మంచిది.

శశి—(నిష్క్రమించును.)

రేవ—(బలరామునిఁజూచి) నాథా! మీకు నేనుఁ జెప్పవలసినదాన నుగాను. యుక్తవయస్కురాలై యున్న కన్యకకుఁ బరిణయము సేయునప్పుడామె మనంబెవ్వరిపై లగ్నమైయుండునో యయ్యది యెఱింగి, వివాహం బాచరించినచో ననుకూలదాంపత్యమగునని పెద్దలు చెప్పుదురు. అభిమన్యుండు మీమేనల్లుఁడు. అదియుంగాక బాల్యంబునుండియు, నతడు మనయింటనే పెఱుగుచున్నవాఁడు. శశిరేఖాభిమన్యులెన్నఁడును నొకరి నొకరెడబాసి యెఱుంగరు. శశిరేఖచిత్తంబు సౌభద్రునిపైఁ జిక్కియున్నదని యామె బహిరంగముగ దెల్పకపోయినను నామె చేష్టలవలన దెలియును. ఇప్పుడు మీరు లక్ష్మణుని చిత్రపటంబు నామెకుజూపి, యతడు బాగుండెనాయని యడిగినప్పుడు నంగీకారభావంబుజూపుచు తలవంచెను. ఇయ్యది మీరెఱింగియే యుందురు.

బల—నీవు నాకుబోధింప నవసరము లేదు. ఈమాత్రపు వాక్యములు నాకును దెలియును. కూడుగుడ్డలులేక మనగృహంబునం జేరియున్న యభిమన్యునకా శశిరేఖనిమ్మని యుపదేశముసేయుచుంటివి. చాలు-చాలు. ఇంక నీవీప్రశంసం గట్టిపెట్టుము.

సేవకుఁడు—(ప్రవేశించి బలరామునిఁజూచి) దేవా! ద్వారముకడ నొక్క భూసురాగ్రణి దేవరదర్శనార్థమై వేచియున్నాఁడు.

బల—శీఘ్రంబుగ లోనికిఁ బ్రవేశపెట్టుము.

సేవ—చిత్తము. (నిష్క్రమించును.)

[వెంటనే విష్ణుశర్మ ప్రవేశించును]

విష్ణు—(తనలో) అబ్బా! ఆహస్తినాపురినుండి యీద్వారకాపురము జేరునప్పటికి నాపంచప్రాణంబులలో రెండు ప్రాణంబులు పోయినవి. ఈపెండ్లియగునో లేదో తెలియదుగాని నాపెండ్లిమాత్ర మయినది. అన్నా ఆకౌరవేంద్రుఁడెంత మూర్ఖుడు. ఆనారదునిమాటలువిని బలరామునియింట నతని మేనల్లుఁడగు నభిమన్యుండుండెనని యైనను తలంపక, లక్ష్మణునకీతని పుత్రికనిమ్మనికోర నన్నుఁ బంపెనుగదా. ఒకవేళ శిష్యవాత్సల్యంబునఁజేసి, బలరాముండిందుల కంగీకరించుననుకొందము. కాని, పాండవపక్షపాతియగు శ్రీకృష్ణుండీ వివాహంబున కంతరాయంబు గల్గించకమానునా. కానిమ్ము. ఏది యెటులున్న నాకేమి! నానుపోను దారిఖర్చులు రెట్టింపుగ నిచ్చిరికదా. అక్కడధోవతులచాపు ముట్టినది. ఇక్కడ ముట్టగలదు. ఇదుగో బలరాముఁడు భార్యాసహితుఁడై యున్నవాఁడు. ఇంక నేనేగి దుర్యోధనుని సందేశంబు నీతనికిం దెల్పెదగాక. (ప్రకాశముగా) జయము. జయము. బలరామా!

బల—(ఆసనంబునుండి లేచి భూసురునిఁగనుంగొని) భూసురాగ్రగణ్యా నావందనంబులం గైకొని యీయాసనంబధిష్ఠింపుఁడు.

విష్ణు—సౌభాగ్యసిద్ధిరస్తు (అని యాసనంబునఁ గూర్చుండును)

బల—మహాత్మా! మీరెందుండి వచ్చుచుండిరి. ఏమికార్యార్థమై నాకడకరుదెంచితిరి?

విష్ణు—నేను హస్తినాపురమునుండి వచ్చుచుంటిని. నాపేరు విష్ణుశర్మయందురు. కౌరవేంద్రుని పంపున నీకడకరుదెంచితిని.

సేవ—(తనలో) తలవని తలంపుగా నీభూసురుఁడు శశిరేఖను లక్ష్మణునకీయమనికోర, కౌరవేశ్వరుఁడు చెప్పి పంపగా రాలేదు కదా!

బల—అయ్యా! మీరు సుయోధనునికడనుండియే వచ్చుచుండిరా.

ఉ. సేమమె మాయాంబికేయుఁడును సేమమె కౌరవరాజు చంద్రుఁడుర్విన్
సేమమె వానితమ్ములును సేమమె వారల కాంతలెల్లరున్
కాముని గేరుసుందరుఁడు కౌరవరాజసుతుండు సేమమా
భూమిసురోత్తమా వినఁగ మోదముపుట్టెను చెప్పుమీ వెసన్.

విష్ణు—అయ్యా! అందరును సేమంబుగనే యున్నవారు. ఆదుర్యోధనచక్రవర్తి పంపుననే కదా నేను నీకడకరుదెంచితిని.

బల—ధరామరవర్యా! సుయోధనుండు మిమ్ములను నేమికార్యార్థమై నాకడకంపెనో నాయందనుగ్రహంబూని సెలవిచ్చెదరా!

విష్ణు—త్రిజగత్కమనీయ సుందరాంగి యగు నొక్కకుమారికను నీవు కలిగియుండఁగా సుయోధనుండు నన్నేలపంపెనో కారణము నీవెఱుంగకుందువా!

బల—(తనలో) ఏమిదీ! తలవని తలంపుగా నాకోరిక ఫలించునుగాబోలు.

విష్ణు—ఆలోచించుచుంటివేమి? నావాక్యంబందలి యర్థము నీవు గ్రహించ లేకపోయితివా యేమి!

మత్తకోకిల

కౌరవేంద్రుఁడు పంపఁగా నిటు ♦ గాంక్ష మీఱఁగ వచ్చితిన్
సారసాక్షి ద్వితీయపుత్త్రిని ♦ క్ష్మాతలంబున నాణశిం
పారఁ గోడలుగాఁగఁ గైకొన ♦ నాత్మయందున నెంచినిన్
గోరుమంచుఁ దెల్పె నాకును ♦ గోర్కెతోఁ గుణశేఖరా.

బలవిక్రమోద్దామా! బలరామా! నీపుత్త్రికయగు శశిరేఖను తనపుత్త్రుండగు లక్ష్మణునకిచ్చి పెండ్లిసేయ మహాకౌతూహలాయత్తచిత్తుండై కౌరవేంద్రుండున్నాఁడు. పెద్దలగు భీష్మద్రోణులును నిందుల కంగీకరించిరి. కౌరవేశ్వరుని సంపదవిషయమై నీకే తెలిసియేయున్నది. మఱియు నీకుఁ బ్రియశిష్యుండు. ఇంక లక్ష్మణుని రూపసౌందర్యంబులం గూర్చియు, బలపరాక్రమంబులఁ గూర్చియు, విద్యాబుద్ధులం గూర్చియుఁ గ్రొత్తగ నేను జెప్పనక్కఱలేదు. మీరును మీరును నిదివఱకే బంధువులై యుండిరి. ఇంక నిప్పుడు నీవు శశిరేఖను లక్ష్మణునకొసంగి పరిణయముగావించితివేని, బంగారంబునకుఁ బరిమళ మబ్బినట్లుండును.

బల—భూసురోత్తమా! పెద్దలగు భీష్మద్రోణులాలోచించి చేయదలంచిన యిక్కార్యము వలదనునంతటి సాహసుండనా! దుర్యోధనుని చుట్టరికంబుకన్న నాకుఁ గావలసిన దేమున్నది?

విష్ణు—వివాహనిశ్చయంబందు పిల్లయెడ తండ్రికంటెను తల్లులకెక్కువ బాధ్యతయుండునుకదా. (రేవతింజూచి) అమ్మా! రేవతీదేవీ! ఈసంబంధము నీకిష్టమేకదా!

రేవ—భూసురోత్తమా! మీరట్లడిగెదరేల! నాథుని చిత్తవృత్తిని నేనన్యథా ప్రవర్తింతునా. నాథునిచిత్తమెట్లో నాచిత్తమునుకి నట్లే.

విష్ణు—(తనలో) ఈమెమాటలు చూడగా నీసంబంధమీమెకిష్టము లేనట్లున్నది. కానిమ్ము. నాకేమి (ప్రకాశముగా) బలరామా! ఇంక నాలోచింపనేల. "శుభమస్యశీఘ్రము" మనునట్లు వివాహలగ్నము నిశ్చయించి సుయోధనునకుఁ దెలియనంపుఁడు.

బల—అయ్యా! మీకంటె సుభముహూర్తము నిశ్చయింపఁగల సమర్థులెవ్వరు! లగ్నముగూడ మీరే నిశ్చయించి సుయోధనునకుఁ దెల్పి సబంధువర్గంబుగ దోడితెండు.

విష్ణు—(తనలో) లగ్ననిశ్చయమునకు గూడ యొక ధోవతులచాపు పడునుకదా. (ఆలోచించి) బలరామా! నేటికిఁ బంచమియైను దినంబులున్నది. పంచమీ లగ్నము మంచిదై యున్నది.

బల—మీచిత్తమెట్లో నట్లేకానిండు. వివాహముహూర్తము దగ్గరనే యున్నది. సత్వరంబుగ మీరేగి సుయోధనాదులను దోడ్కొనిరావలయును.

విష్ణు—ఇంక నేనేగివచ్చెదను.

బల—చిత్తము. (సేవకునిఁ జూచి) సేవకా! నీవీభూసురోత్తమునిదోడ్కొనిపోయి మణిమయభూషణాంబరముల నిప్పింపుము.

సేవ—చిత్తము. (అని భూసురునితో నిష్క్రమించును.)

[బలరాముడు శశిరేఖను దుర్యోధనాత్మజుండగు లక్ష్మణునకిచ్చి పెండ్లిచేయ నుద్దేశింప రేవతి తననాథునితో జెప్పెడిపాట.]

కాఫిరాగం—ఏకతాళం

ప॥ నామనవి యాలింపు ప్రాణేశా॥

అ॥ ప॥ యేమనందు మీరెఱుగనిధర్మము । లేమిగలప్పుగాని వచింతు
నిదె॥ నామన॥
ప్రేమతోడ చిన్ననాటనుండియు । పెంచిపెద్దవానిగ నొనరించిన
మీమేనల్లుడభిమన్యుడుండ । యితరాలోచన జేయనేల॥ నామన॥

రేవ—(బలరామునిఁజూచి) మనోహరా! మీరు చాలాతొందరపడితిరని నాయభిప్రాయము.

బల—ఏమీ! ఇందు తొందరయేమున్నది?

రేవ—సద్గుణసంపన్నుఁడును, రూపశాలియు, బలపరాక్రమ విక్రముండునునగు మేనల్లుఁడుండఁగా గన్యనొరుల కీయనెంచుట తగునా! చిన్ననాటనుండియుఁ దనకుగోడలగునని మీచెల్లెలగు సుభద్రయెంతయో మురియుచున్నదే. పాపమామెయాస నిరాసజేయుట మీకుఁదగునా! ఇయ్యది విన్నచో నామెయెంతగా వగచునోకదా!

బల—నీవీకార్యమునందు జోక్యంబు గలిగించుకొనకుము. నీకేమియుఁ దెలియదు. పిల్లయొక్క సౌఖ్యము నేనుమాత్రము చూడననుకొంటివాయేమి. అభిమన్యున కిచ్చినచో మనపిల్ల పడుపాట్లు చెప్పనలెనా. పూటకూటికి గతిలేక నడవులవెంబడి తిరుగుటయేకదా. ఇట్టి సంబంధము సేయుమని చెప్పుటకునీకునోరెట్లాడెను. కూతురుగొంతుకు గోయఁదలంచితివాయేమి. చాలు చాలు. నీవింక నీప్రశంస గట్టిపెట్టుము.

రేవ—నాథా! ఆగ్రహింపకుఁడు. పిల్లసౌఖ్యము కోరినదాననగుటచేతనే యట్లు చెప్పితిని. పోనిండు మీయిష్టమువచ్చినట్లే సేయుఁడు.

బల—కాకున్నచో నీమాటవిని యకార్యము సేయుదుననుకొంటివాయేమి?

రేవ—(ఎదుటంజూచి) అదిగో మఱదిగారు కాబోలు వచ్చుచున్నారు. ఇంక నేను లోపలికిఁబోయెదను. (నర్మదతో నిష్క్రమించును.)

[శ్రీకృష్ణుఁడు—ప్రవేశించును.]

బల—(కృష్ణునిఁజూచి) తమ్ముఁడా! కృష్ణా! ఇటుగూర్చుండుము.

కృష్ణు—(పీఠంబున నాసీనుఁడగుచున్నాఁడు)

బల—కృష్ణా! నీవింత తొందరగావచ్చుటకేదియో యొక కార్యముండితీరును.

కృష్ణు—అన్నా! నీకుఁదెలియని కార్యముండునా! ఎన్నఁడును తలవని తలంపుగా దుర్యోధనుని పంపున వచ్చిన ధరావరునితో మన శశిరేఖను లక్ష్మణునకిచ్చి వివాహము గావించెదనని చెప్పుటయు, లగ్ననిశ్చయముగూడ జేసిపంపుటయుఁ దటస్థించినదే. అగ్రజా! నీకియ్యది న్యాయమనితోచెనా!

బల—ఇందన్యాయమేమున్నది?

కృష్ణు—అన్యాయమేమని యడుగుచుంటివా!

తే. గీ. ఎల్లవిధములఁదగినమే । నల్లుడింట
నుండ శశిరేఖ నిప్పుడీ । వారలకీయ
దలచుటయ్యది నీకును । ధర్మమగునె
యెట్లుసాహసించితివి నీ । విట్లుసేయ.

బల—తమ్ముఁడా! నీమాట వింతగానున్నది.

తే. గీ. కన్నెశశిరేఖ నవనిపైఁ । గాంచినయది
పార్థసుతునకిచ్చుటకె నా । పలుకుమయ్య
యతఁడె ప్రాణేశ్వరుడటంచు । నతివమోహము
నందువారిసెనాచెప్పుమీ । యయ్యాజుండు.

కృష్ణు—అన్నయ్యా! మీపిల్లకావున మీయిచ్ఛవచ్చినయట్లు సేయవచ్చును. దానికి నేనభ్యంతరము పెట్టువాడనుగాను. అయిన

ను నేనుగూడ శశిరేఖయొక్క సౌఖ్యము కోరవలసినవాడనే కదా. ఆకారణంబునఁ జెప్పుచుంటి.

తే గీ. బాల్యమాదిగ మనయింట ♦ వరలినాఁడు
కన్నె శశిరేఖ కీడౌచుఁ ♦ గ్రాలినాఁడు
మనకు మేనల్లుఁడౌచును ♦ బలఁగినాఁడు
కట్ట! యభిమన్యు విడుతువా ♦ కరుణలేక.

బల — కృష్ణా! ఏమి యిట్లు చెప్పుచుంటివి? అభిమన్యునికొఱకే యాధాత మనశశిరేఖను సృష్టించెనాయేమి? అభిమన్యునకేయిచ్చి తీరవలయునని శాస్త్రమా! నాయిచ్చవచ్చినవారికిచ్చి వివాహము కావించెదను.

కృష్ణు — అయ్యది నిజంబేకాని, మున్నొకనాఁడు నీవు మన సోదరియగు సుభద్రతో శశిరేఖను నభిమన్యునకిచ్చి పెండ్లిసేయుదునని వాగ్దానము చేసియుంటివి. అయ్యది నీవు మఱచిపోతివికాబోలు. సమస్తధర్మాధర్మ సంవేదివగు నీవిట్టి యసత్యమునకు బాల్పడవచ్చునా!

బలరాముఁడు కృష్ణుఁడాడిన పలుకులకులికి పాడెడిపాట.

బేహాగ్ రాగం — ఏకతాళం.

ప॥ చాలుచాల్ నేమాటవరుసకనిన । పలుకులన్ని । బాటిజేసి । యిటులబల్క ॥చాలు॥

అ॥ ప॥ యేలగోపాలనీకీవెర్రి । యించుకైన యోచింపవుగా చాలదా యర్జునునకు పరిణయము సల్పినందులకు మనసహోదరి చాలసౌఖ్యపడుచునుండె । పుట్టింటనుబడియుండి ॥చాలు॥

బల — మాటవరుసకన్న పలుకులను పాటించియా వాగ్దానమని చెప్పుచుంటివి. చాలు. చాలు. వలదు వలదనుచుండగా సుభద్రను దీసికొనివెళ్ళియర్జునునకుఁ గట్టబెట్టితివి. దానంజేసిమనసుభద్ర

యేమిసౌఖ్య పడుచున్నది. పతి యన్ననో యడవులపాలై చరింపుచున్నాఁడు. ఆమె యన్ననో కూడుగుడ్డలు లేక, పుత్రసహితమై మనయింటనున్నది. ఇంక శశిరేఖనుగూడ, నభిమన్యున కిప్పించి గొంతుగోయ నెంచితివా! చాలు చాలు. సప్తద్వీపసముద్ర ముద్రితమహీచక్రంబు బాలించు దుర్యోధన చక్రవర్తి తనూజుండగు లక్ష్మణుండేడ, కూడుగుడ్డలు లేక మనయింటఁ బెఱుగుచున్న యభిమన్యుడేడ.

కృష్ణు — మేనల్లుని విడిచి కన్యను నెరులకిచ్చినచో నలుగురును నవ్వరా! అదియుంగాక మీరు దుర్యోధనుని సిరికా యాశింపుచుండిరి. అగ్రజా! నాపలుకులకు మన్నింపుఁడు. ఇంక మీరాయుద్యమంబును మానుఁడు. సోదరియగు సుభద్రకు కంటనీరుదెప్పించుట మనకు భావ్యముకాదు. ఆమెసంగతిగూడ మనమాలోచింపవలయునుకదా.

బల — తమ్ముఁడా! పుత్రికావివాహము సేయుచున్న నాకొకరితో నేమిపనియున్నది? ఎవ్వరైనను సంపదజూచి పిల్లనిచ్చెదరుగాని పూటకూటికి గతిలేక నడవులంబడి చరింపుచున్నవారికిఁ బిల్లనీయ సమ్మతింతురా. ఏమైనను సరే. ఎవ్వారికిఁ గోపమువచ్చినను సరే. నేనుమాత్రము శశిరేఖను నభిమన్యునకీయను. అఖిలసంపన్నుఁడైన సుయోధనసుతుండగు లక్ష్మణునకే యిచ్చెదను. ఇంకనీవు మారుపలుకకుము.

కృష్ణు — అన్నయ్యా! కౌరవులు మహాసిరిగలవారనియా నీవు సంతసపడుచుంటివి.

మ. వనవాసంబునుసల్పి యాపయిన శౌర్యం ♦ భద్దర్పమున్ బూనుచున్
రణరంగంబున ధార్తరాష్ట్రులను శ ♦ స్త్రాంభోధిలో ముంచి, స

జనులెల్లన్ బొగడంగ భూతలములో ? సర్వంసహామండలిన్
గొనఁగాఁ జూచెదవీవు పాండుసుతులన్ ? గోదండవిద్యానిధీ.

బల — కృష్ణా! నీసంగతి యెవ్వరికిఁ దెలియదు. ఏనాఁడు కౌరవులన్న నీవిష్టపడితివి.

ఉ. పాండవపక్షపాతము భ ? నన్మతమట్లు వచించెగాక, యా
ఖండలపౌత్త్రుఁడీడగునె ? కౌరవరాజకుమారుతోడ; యీ
పాండునృపాలనందనుల ? మాత్రము సేయరొ ధార్తరాష్ట్రు లిం
కుంఁచుము మాటలాడకను ? మెప్పుగలక్ష్మణు కిత్తుఁబుత్త్రికన్.

మాధవా! ఇంక నీవాపశంస నెత్తకుము. లక్ష్మణునకు నొసంగి శశిరేఖకుఁ దప్పక వివాహంబు గావించెదను. లగ్ననిశ్చయమైనది. ఇందుకు దప్పువాడనుగాను.

కృష్ణు — అగ్రజా! నేనెంత చెప్పినను నాపలుకులు మీరు వినకున్నారు. కానిండు మీయిచ్చవచ్చినయట్లే సేయుఁడు. ఆమహోత్సవముకూడ మీరే చూచెదరుగాక.

[సుభద్ర యేడ్చుచుఁ బ్రవేశించుచున్నది.]

[సుభద్ర ప్రవేశించి బలరామునింజూచి పాడెడిపాట.]

మోహనరాగం — ఏకతాళం.

ప॥ అన్నా బలరామా । నావిన్నపము మన్నింపుకృపన్ ॥అన్నా॥
అ॥ ప॥ ఇన్నాళ్లు మనశశిరేఖన్ । అభిమన్యుని కిచ్చెదననుచున్ యెంతో ప్రేమించ లేదా ॥అన్నా॥
చిన్ని నాటనుండియు మీరే । చేతులార పెంచినారే । జెన్నలరగఁజూచినారే । శశిరేఖకుతగుననినారే ॥అన్నా॥

సుభ — (బలరామునింజూచి) హా! అగ్రజా! బలరామా! ఎంత కార్యము సేయఁదలంచితివి! శశిరేఖ యభిమన్యుని సతియనియేమురియుచు, నలువురితోఁ జెప్పుకొనుచుము సంతసింపుచుంటినే. అ

న్నయ్యా! శశిరేఖను నీకుమారున కిచ్చెదనని వాగ్దానముచేసియుంటివే. దానికి భంగముసేయుట నీకుధర్మమా. ఇంతలోనే కౌరవరాజసుతుండగు లక్ష్మణునకిచ్చి పెండ్లిసేయ నిశ్చయించితివా! బాల్యంబునుండియు మీచేఁ బెంపఁబడిన యభిమన్యుఁడు లక్ష్మణుఁడంతపాటి సేయలేదా. కౌరవులవలె మాకంత భాగ్యము లేకపోయినను మేనల్లుఁడని యైనను గరుణింపరాదా. మేనరికంబన్న సంతోషమగుటచే నేనింతబడికొట్టుకొనుచుంటి. (ఏడ్చుచున్నది.)

కృష్ణు — (సుభద్రంజూచి)

శా. అమ్మా! యగ్రజుతోడ జెప్పితిని తా ? నాలింపఁడాయెంగదా
యిమ్మాడ్కిన్ మదియుంచుగుందెదవు నీ ? వేలాభవత్పుత్త్రికిన్
గొమ్మల్ రాకనుయుందురే ధరణిలో ? గోర్కెల్ దగన్ దీఱవే
పొమ్మా! చింతనుమానియుండు మికనో ? పూబోఁడిరో సోదరీ.

సుభ — చిన్నన్నయ్యా! అభిమన్యునకు పెండ్లిగాదని నేనేడ్చుటలేదు ఏదోగంతకుఁదగినబొంత రాకమానదు. మేనరికమన్న ముచ్చటపడుచుంటి.

కృష్ణు — నీవు ముచ్చటపడినంతమాత్రముననే సాగునా. అంతయును నయిష్టమేనా. సకలమును దైవాధీనమని నీకుఁదెలియదా. ఇదియట్లుండ నిరుపేదవై యున్న మీకు శశిరేఖనిచ్చుట కన్నగారికి యిష్టములేదు. చంచలంబైన మహాభాగ్యంబుతోఁ దూగుచున్న యాకౌరవుల కీయనిశ్చయించిరి.

[illegible]లి — (కృష్ణునింజూచి) కృష్ణా! నీవు పాండవపక్షపాతివని నాకుదెలియును. ముందు నీవరుదెంచి, పిదప నీమొను బురిగొల్పితివాయేమి!

కృష్ణు—ఇందొకరు పురికొల్పవలసినదేమున్నది. నీవిట్టి యన్యాయంబున కొడిగట్టితివన్న సంగతి యామెకు మాత్రము తెలియదా. అయినను నాకేల. మీయిష్టము మీయిష్టము. నాదారినేఁబోయెదను. (కోపముతో నిష్క్రమించును)

సుభ—అన్నయ్యా! బలరామా!

సీ. నీమవియ్యమునంది ॥ మోదమందుదునంచు
నాసతో నిరతంబు ॥ నలరుచుంటి
శశిరేఖ నాపుత్రు ॥ జలజాక్షియంచును
నానందమెంతయో ॥ యందుచుంటి
తనపుత్రినీయ వా ॥ గ్దానమ్ముగావించె
నన్నయటంచును ॥ సరసియుంటి
పెండ్లియౌనంచును ॥ బిన్నపెద్దలముందు
బల్కుచుసంతోష ॥ పడుచునుంటి

తే. గీ. నక్కటా! సోదరా! నాదు ॥ యాశలెల్ల
మన్నుగల్పంగనెంచితే ॥ మనమునందు
న్యాయమే నీకునియ్యది ॥ యరసిమాడ
తగదుతగదంచు జెప్పుదు ॥ తథ్యమిదియ.

సోదరా! ఇట్టి యకార్యముసేయుట నినుబోటిపురుషులకు దగదు, బల్యంబునుండియు, శశిరేఖ నాకుఁగోడలగునని యెంతయో ముచ్చటపడుచుంటి. పాండవు లడవులంబడి చరింపుచున్నందుకు చింతింపుచుంటి. నాకిది యొకచింత దెచ్చిపెట్టితివా. ఇదినీకుధర్మమా! మున్ను శశిరేఖను నీసుతునకిచ్చి పరిణయము గావించెదనని వాగ్దానముచేసియుంటివే. దానికి భంగముగలిగింతువా. నావిన్నపమాలకించి నీపుత్రికను నభిమన్యునకిచ్చి యశంబునంది నాదుఃఖంబించుక యార్పుము.

బల—చెల్లెలా! సుభద్రా! నీకీచింతయేల! రాజ్యమా కౌరవులపాలైయున్నది. వసియించుటకు గృహమాలేదు. తినుటకా కూడులేదు. పండుటకా మంచములేదు. మీపాండవు లిట్లులుండిరి. అభిమన్యునకేమిచూచి నాపుత్రిక నిమ్మనికోరెదవు?

[బలరాముడు సుభద్రను చిన్నబరుప సుభద్రపాడెడిపాట.]

హిం—తోడిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ హాసోదరా నీ సోదరినిటు పరిభవోక్తులనదగునా నీసమముగను। నేకగర్భంబున। నేజన్మించిన। దానగానా ॥హాసోదరా॥

అ॥ ప॥ నీసుతునకు నేమిజూచి మాశశి। రేఖనిమ్మటంచు బల్కుచుంటివంటివే॥

నీసుతమనమున మన్మథుడైవిల। సిల్లుచుండెనా పిల్లవాడు వాసిగమీకు మేనల్లుడుదలపగ। భాగ్యమేల యింతకన్నా యన్నా ॥హాసోదరా॥

సుభ—అన్నయ్యా! నీవు సోదరుండవై యుండియు సమస్తధర్మాధర్మ సంవేదివై యుండియు, నన్నీరీతిని బరాభవింపవచ్చునా. ఆపద లెప్పుడును నిల్చి కాపురము సేయునా! సమస్తమును దైవాధీనముకదా. అన్యాయంబున గైకొన్న యాకౌరవ రాజ్యలక్ష్మి యంతరింపక నిలచునా. పాండవులు ధర్మపాశబద్ధులై యుంటచే వారికట్టి యిక్కట్లు ప్రాప్తించె. ఇది నీకుమాత్రము తెలియదా. అన్నా! నీవనవలసి యనుచుంటివి. నావిన్నపమాలించి యథార్థవాదివిగమ్ము.

బల—ఆపదలు కాపురముసేయవనియు, ముందెప్పుడో పాండవులు సిరినందగలరనియు, గౌరవరాజ్యలక్ష్మి యంతరించుననియు దలంచి నాపుత్రిని నీపుత్రునకీయమందువా. చాలు చాలు నిన్నర్జునునకిచ్చి మేముపడుచున్న సుఖముచాలదా.

[బలరాముఁడు సుభద్రమాటలు విననిష్టములేక పాడెడిపాట.]

కమాచిరాగం—ఏకతాళము.

ప॥ బలుమాటలు నా। మోలనుబలుకక। భవనమునకు యిక వెడలు॥

అ॥ ప॥ పలుకులికేలను। సుభద్రవినునా। భావమునంగల। యాఢీఁ
ఖుదెదెల్పెదను ॥బలు॥

తలఁపుమా। కలనువార్తగా। తన్వినీసుతుఁ। కేనొసంగుట కలిమికి।
బలిమికి। ఘనుఁడగు। లక్ష్మణునకు కిసుతేనిశ్చయము ముమ్మా
టికిఁ ॥బలు॥

సుభ—అయ్యో! సోదరా! నన్నింత చిన్నచూపునఁజూచుట నీకు
న్యాయమా! ఇన్నిదినంబులనుండియు మీయండనుండి, యిది
జరుగునని యించుక సంతోషముతో నుంటినే. అక్కటా! అ
దియంతయు వ్యర్థముచేసెదవా! అగ్రజా! నావిన్నపమాలిం
చి శశిరేఖను గోడలుగాజేయవా!

బల—

మత్తకోకిల.

కూఁతుగుడ్డలు నిచ్చుచుండగ గూర్మినుండక పైపయిన్
గోడలంచు వచింపుచుంటివి కొల్లబోవునె భాగ్యముల్
చేడెయేడ గృహప్రవేశము సేయునెంతువె కోడలన్
జాలుజాలును బల్కకింకిట సాధముఁ వడిఁజేరుమా.

సుభ—అన్నయ్యా! ఇవి ములుకులుగాని పలుకులుకావు.

శా. ఆవేళన్ శశిరేఖనీసుతునకే యర్పింతునేనంచు, ని
చ్చాప్రవృత్తిన్ వచియించి నాకుఁగడు నాశంగొల్పి; యుద్ధానినిన్
బోవందోసియుచు శోకవారినిధిలో దోసియుండలం తేననుఁ
వేవేవృక్షము నెక్కనెక్కమని నీ వేనిచ్చెనన్ దీయుటే.

బల—సుభద్రా! నీమాత్రమునీతులు నాకును దెలియు. అధికప్ర
సంగ మింకఁగట్టిపెట్టి నీదారిని నీవుపొమ్ము.

ధృవకోకిల.

పడతి! కోడలుకోడలంచును బల్కనేటికి నిట్టులన్
వినుపుమీ యిక నట్టికోరిక వేవిధంబులఁ జెప్పితిన్
కడుపుగూటికె లేనియప్పుడు గల్గునే మఱికోడలున్
వడిగబొమ్ము గృహంబుజేరఁగ భావమందున గుందకన్.

ఇంక పలుపలుకులేల. శశిరేఖను నభిమన్యునకీయను. లక్ష్మణునకే యి
చ్చెదను. పంచమీదినంబున వివాహము నిశ్చయింపబడినది.

సుభ—(తనలో) అయ్యో! ఎంతచెప్పినను నీతఁడు వినఁడయ్యె. ఏమి
సేయుదును. (ప్రకాశముగా) సోదరా! చెల్లెలికి గంటనీరు దె
చ్చుట శ్రేయస్కరముకాదు. ముద్దుమేనల్లుని విడిచి కన్యక
ను శత్రులకిచ్చెదవా! శశిరేఖాభిమన్యుల పరస్పరమోహాను
బంధంబైన యొక్కింత విచారింపుము.

బల—నీవెన్నిచెప్పినను నేను పిల్లనివ్వను. కౌరవులతో సమానులీ
జగంబున లేరు. కూటికిలేక నడవుల దిరుగుచున్న పాండవులం
దలచినచోఁ బాపంబు సంభవించును. నీవు చింతించినంత
మాత్రంబున నాకపజయము గలుగదు. పొమ్ము పొమ్ము.

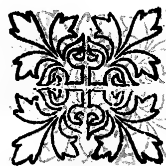
సుభ—ఎంతకూటికిలేక నీపంచఁజేరినను సోదరినన్నైనను భావింపక
నిట్టిమాటలాడుచుంటివా. కౌరవరాజ్యలక్ష్మినిఁజూచి దానికా
సపడి నిరంతర ధర్మవ్రతాచార పారీణులగు పాండవులను దూ
ఱుచుంటివా! పాండవుల కాలిగోరునకైనను కౌరవులు చాలు
దురా. నీయింటికి గూటికి జేరియుండుటచేతనేగదా యింతవా

ల్లిదమై యన్నిమాటలు పడవలసివచ్చెను. ఇష్టమైనచో పిల్లనిచ్చెదవు. లేనిచోఁబోనిమ్ము. నాకుమారునకు వివాహముకాకయుండదు. కానిమ్ము. ఇన్నిమాటలు నీచేబడి యింకను నీగృహంబున నుందునని తలంచితివా. ఈక్షణంబునందే కుమారుని దోడ్కొని పాండవులకడకే బోయెదను. నీయిచ్చవచ్చినయట్లు శశిరేఖను లక్ష్మణునకేయిచ్చి కట్టుము.

(నిష్క్రమించును.)

బల.—ఆఁడువాండ్రెంతకుఁజాలరు. (నిష్క్రమించును.)

ఇది ప్రథమాంకము

శ్రీ

శశిరేఖాపరిణయము.

ద్వితీయాంకము.

[ఉద్యానవనము:—ప్రవేశము శశిరేఖ].

[శశిరేఖ ఉద్యావవనమున ప్రవేశించుచుపాడెడిపాట.]

కాఫిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ అకటకటా విధీ । నీకిదిన్యాయమా । శ్రీయమా । నన్నిటులన్
జేయఁగన్ ॥

అ॥ ప॥ సకలమెరింగిన । జనకుడునామది । చక్కగనిను దుర్యోధ
నాత్మజుకున్ నన్నిడఁగన్ । నెంచెనహా॥ అకట॥

సకలభిమన్యుడని । స్వాంతమున నెంతో । సంతోషముననుండ । యి
టులయ్యెన్ । అయ్యయ్యోయెటులింకన్ యేమనెదన్ ॥అకట॥

శశి.—(తనలో) హా! తండ్రీ! నీవునిరంతరకరుణామయుండవు. ధర్మపరితాచార పారీణుఁడవు. సుగుణమూర్తివి. అట్టినీవె ధర్మము తప్పి ప్రవర్తింప నెంచితివా! చిన్ననాటనుండియు నభిమన్యుఁడు నాకుబతియగునని యెంతయో ముచ్చటపడుచుంటినిక దా. సౌభద్రాధీనంబైయున్న నాచిత్తంబన్యుల నెట్లువరించును. అయ్యో! సంపదలకాశించి నన్నుఁ గురుకులపాంసనుండగు లక్ష్మణునకీయ నెంచితివా. జనకా! ఇట్టి కట్టిడికార్యము సే

యుటఁ గన్న నిముసలంబుచే నాతల దెగ్రోయుట మంచిదికదా. అక్కటా! నాయెడ నెంత నిష్కరుణ వహించితివి.

ఉ. మారసమానసుందరుఁడు ♦ మాన్యహితుండు సమస్తసద్గుణో
దారుఁడు ఫల్గునాత్మజుఁడు ♦ ధర్మపదైకవిహారకీర్తివి
స్తారుఁడు విక్రముండు జన ♦ సంస్తుతుఁ డాయభిమన్యుఁ బాసి యీ
ధారుణియందు జీవములు ♦ దాల్పఁగశక్యమె దేహమందునన్.

తండ్రీ! బలరామా! లక్ష్మణునకీయవలదని యత్తయగు సుభద్రయుఁ, బినతండ్రియగు శౌరియు నెంతబ్రతిమాలినను వినవైతివికదా. హా! నీది యెంతకఠినహృదయము. విధాత యయ్యది పాషాణంబుతో నిర్మించియుండెఁగాబోలు. (అభిమన్యునుద్దేశించి)

సీ. అభిమన్యుడేనాకు ♦ నాత్మేశుఁడంచును
మోదమ్ముతోడ ను ♦ ప్పొంగుచుంటి
నినుఁబాసిక్షణమైన ♦ నిలువకనీతోడ
ననిశంబుమెలఁగుచు ♦ నలరుచుంటి
గలనైన నినుఁబాయ ♦ క; ధరణియందున
జెలఁగుదానటంచుఁ ♦ దలచియుంటి
నివెదైవంబంచు ♦ భావమందుననెంచి
పరమహర్షంబుతో ♦ వరలుచుంటి.

తే. గీ. నక్కటా! యాసలెల్లని ♦ రాసజేసి
కౌరవేశ్వరసుతుఁడు ల ♦ క్ష్మణునకీయ
నన్ను; దలపోసియుండెను ♦ నాదుతండ్రి
రావె! బ్రోవవే! వే సుభద్రాకుమార.

హా! ఎవ్వరిని జేరుదు! నాకడ్డుపడువారెవ్వరు! హా! మనోహరా! అభిమన్యా! నిన్ను విడనాడి, యాలక్ష్మణునిఁగట్టుకొని బ్రతుకవలె

నదేనా. అయ్యో! నాకర్మము కాలిపోవ. ఆకురుకులపాంసనుండా నాకు భర్తయగుట! ఆసుభద్రాసుతునిపైఁ జిక్కియున్న నాచిత్తంబొరులపై కేగునా! (విచారించుచుగూర్చుండును)

[అంత భారతియను చెలికత్తె ప్రవేశించుచున్నది.]

భార—(తనలో) శశిరేఖ ఎన్నఁడును నాతోఁజెప్పకుండ వనవిహారంబునకు నొంటరిగ వచ్చియెఱుఁగదే. నేడేమి కారణమోగాని నాతో చెప్పకుండనే వచ్చినది. ఈవనంబునం దేమూలనున్నదో. (నలుదిక్కులు బరికించి) అదిగో! ఆమాలతీలతాకుంజంబు చాటున గూర్చున్నది. ఈమెముఖంబు మిగుల విచారభావంబును సూచింపుచున్నది. ఇందులకేమి కారణమై యుండునో కదా. (ఆలోచించి) ఏమికారణమున్నది. అభిమన్యునిపైగలప్రేమానుబంధంబు వీడలేకపోవుటయే కారణము. అన్నా! ఆబలరాముఁడెంత కార్యము సేయనెంచెను. సంపదకాశించి చిన్నతనంబునుండియుఁ దనయింటఁ బెఱిఁగిన యభిమన్యునివీడి, దుర్యోధన సుతుఁడగు లక్ష్మణునకీయనెంచెను. శశిరేఖాభిమన్యుల పరస్పర మోహానురాగంబైనను వీక్షించలేదే. (ఆలోచించి) దైవసంఘటనమున్నచో నిప్పుడు మాత్రము మించినదేమున్నది. శశిరేఖంజేరి పలుకరించెదఁగాక. (శశిరేఖను సమీపించి) చెలీ! శశిరేఖా! ఎన్నఁడును నాతోఁ జెప్పకుండ వనంబున కొంటరిగ వచ్చినదానవు కావు. నేడేకారణముచేతనోగాని యిట్లువచ్చితివి.

శశి—సఖి! కారణమేమున్నది? ఇంటికడ నేమియు దోచక యుండుటంజేసి యిట్లువచ్చితి.

భార—అదియా కారణము. అంతియేగాని యభిమన్యుఁడీ వనంబున కరుదెంచెనేమోయని తలంచి యతనిం జూడరాలేదుకదా,

శశి—చెలీ! ఆనామము నాకు జ్ఞప్తికిఁదెచ్చి మరింత సంతాపము కలుగఁజేసెద వేల?

భార—అట్లంటివేమి? ఆతని పేరు విన్న నీకు సంతోషమేకదా.

శశి—(నిట్టూర్పు పుచ్చుచున్నది.)

భార—సఖీ! శశిరేఖా! అనేక వృక్షసముదాయ సంయుతంబై భాసురకాసారయుతంబై యొప్పు నీవనంబున నొక్కింత కాలము విశ్రమింతము. రమ్ము.

[వనవిహారము సలుప చెలులు బిలువ శశిరేఖ పాడిన పాట.]

బేహాగ్ రాగం—రూపకతాళం

ప॥ చెలులారా నన్నేల శ్రమబెట్టనెంతురు । చిత్తమదేలనో తత్తరిల్లుచుండె॥

అ॥ ప॥ మలయమారుతమును । నలుదెసల్ వెదజల్లు । మంచితరుణమయ్యె । మదిపోదదేలనో॥ చెలులా॥

కలతఁజెందె నేడు । కలికిరో భారతి । గానమన్న నీవు బాధపవలదమ్మా చెలులా॥

శశి—భారతీ! నన్ను శ్రమబెట్టకుము. నామనం బేలకోగాని నేడీ వనవిహారంబు బై పాటుకున్నది.

భార—నీమాటలకేమి యిటురమ్ము. (చేయిఁబట్టుకొని)

త్రిభంగివృత్తము.

కలికిరో శుకములకో కలవరములపికకో నులమృదు భాషణగరఁటే
ముదమమరఁటే వేడ్కతో వినఁటే
చెలియరో కనుఁగొనుకో సలలితగతినదేకో సకలతరుల్ చిగురించెన్
తను బెంచెన్ గోరికనించెన్
పాలతుక పలువిధకో ఫలసముదయములు మదికినిమోదముగూర్చున్
చెలిచూడన్ యాకలిదీరన్

శశి—అబ్బా! నన్నేందుల కాయాసపెట్టెదవు? నేను రాజాలను.

భార—నీ వెప్పుడును నట్లేయందువు.

మత్తకోకిల.

కొమ్మరో కనుఁగొమ్మదే ఘనకోకిలారవముం గనన్
రమ్ము వేగమ పోదమట్లు కురంగనేత్రి ముదంబునన్

శశి—కొమ్మరో వినఁజాలనే ఘనకోకిలారవ మిప్పుడున్
సమ్ముదంబును బాపి నామది ఝల్లుఝల్లనఁ జేయదే.

భార—కోకిలారవంబు విన్నంతమాత్రంబుననే హృదయము ఝల్లుమనునా! అవునవును. అభిమన్యాయత్తమైన నీచిత్తంబున కట్లేయుండును.

శశి—చెలీ! నీవేళాకోళంబుల కేమి. అబ్బా! నేడేమోగాని, నామనంబంతయు గలతఁజెందియున్నది.

భార—నీహృత్పీఠంబును దొంగిలించిన యభిమన్యుని జూడకపోవుటయే యందుకుఁగారణము.

శశి—ఉష్. అబ్బా! ఎంత చెప్పినను నామాట మానవుకదా.

భార—నీకు మనసోత్సాహంబు గలిగించుటకే యట్లనుచుంటినిగదా.

శశి—అయ్యో! నాచిత్తంబునకుత్సాహంబుగూడనా.

భార—సఖీ! అట్లు పలికెదవేమి?

శశి—

ఉ. సరసిజాక్షిరో యేమిచెప్పుదు మహా సౌభాగ్యముల్ జూచి, ని
ష్కారణంబున మామతండ్రి యకటా సాధ్వుమిన్ వీడి, యు
కుర్రపాధాత్మజుఁ గట్టఁగాఁదలఁచెనా కుర్ధాత యిట్లొప్పునే
తరుణీమున్నితి నేమనంగలను సంతాపాబ్ధిలో నిప్పుడున్.

భార—అయ్యో! చెలీ! విచారింపకుము.

[అభిమన్యుఁడు—ప్రవేశించుచున్నాఁడు.]

[అభిమన్యుడు ఉద్యానవనమున ప్రవేశించి పాడెడిపాట.]

కేదారగౌళరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ కారణమేమో। నాప్రాణసఖి। శశిరేఖ। గృహమందెందుఁ। గన రాదయ్యె। యెందెందుఁ। గనరాదయ్యె। యెంచేగనో దైవమా॥ కారణ॥

అ॥ ప॥ ఆరమణీయమణిఁ గనులారఁ గనినంతవరకుఁ। అయ్యోనామదినిల్వదుఆరసిచూచెదయీసుతువనియందైన ననుగచ్చదకుండునెవనవిహారము సల్పుటసతిహితముగదా॥ కారణ॥

అభి—(తనలో) నేడేమికారణమో కాని, శశిరేఖాకాంత గృహంబున గానిపించ లేదు. అందుచే నాహృదయంబించుక కలఁతఁజెందియుండి, యామెను సత్వరంబుగఁ జూడదలంచి, యివ్వనంబునకేతెంచితికదా. ఆమెయు, దనచెలిమికత్తెతో నివ్వనంబున నుండుననియే నానమ్మకము. (నలుదిక్కులం బరికించి) అదిగో! మన్మనోహారియగు శశిరేఖ.

తే॥ గీ॥ చేరి భాషింపుచున్నది । చెలియతోడ
చారుశారదపూర్ణిమా । చంద్రవదన

(పరికించి) కాని;

వాడియుండె నెలతమోము । వేడియెండ
యందు వైచిన లేతామ । రాకుపగిది॥

నేడేమిదోగాని యీమె దీనవదనయైయున్నట్లు గానుపించుచున్నది. కారణమేమియో తెలియరాదు. చెలికత్తెతో నేమియో సంభాషింపుచున్నది. వీరికిఁగనఁబడకుండ నాసంభాషణమాలించెద.

శశి—చెలీ! భారతీ!

మ॥ సరసాలోకన హాసభాసుర విలా । సస్ఫూర్తిఁదీపించు సుం
దరమౌమోమును గల్గినామదికి మో । దంబెప్పుడుంగూర్చు నా
వరసౌభద్రుని బాసియుండినయెడన్ । బ్రాణంబులున్నిల్చునే
తరుణీ! యేమియొనర్చుదానఁ జెపుమీ । దాక్షిణ్యభావంబునన్.

అభి—(తనలో) ఆహా! శశిరేఖకు నాయందుగల ప్రేమానురాగంబులు వర్ణనాతీతంబు కదా. ఈచెలితో నన్నుగూర్చియే భాషించుచున్నది. ఈసఖి యేకారణంబుచేతనో గాని సౌభద్రుని బాయఁగల్గినయెడల ప్రాణంబులెట్లు నిలచు”నని వాక్రుచ్చుచున్నది. ఆహా! ఇట్లు వచించుటకుఁ గారణమేమైయుండునో కదా. ఇంతమాత్రంబున కేమికారణముండును. నాయందుగలయనురాగంబుచే నిట్లనియుండును. (ఇంచుకయీవలకువచ్చి శశిరేఖనుద్దేశించి) ఓబలరామతనూజా! శశిరేఖా!

ఉ. వారధులింకనిమ్ము బడ । బానలమారఁగనిమ్ము తారలున్
ధారుణిఁ వ్రాలనిమ్ము హిమ । ధామ, ప్రభాకరు లిర్వురున్ గతుల్
మారగనిమ్ము; నమ్ము మను । మానము లేకను చెప్పుచుంటి నో
సారసనేత్రి నిన్నువిడఁ । జాలను ప్రాణములుండు నంతకున్.

భార—రమణీమణీ! శశిరేఖా! నీమనంబున నాయభిమన్యునే స్మరింపుచు నీరీతినీచిత్తంబునకు సంతాపంబు గొల్పుటపాడిగాదు.

శశి—అయ్యో! భారతీ!

తే॥ గీ॥ నామనంబున నెప్పుడి । నవ్యథనము
దొంగిలించిన మాగజ । దొంగయతఁడు
మాన్యగుణతేజుఁడా యభి । మన్యునెట్లు
స్మరణసేయకుందును మాన । సంబునందు.

తరంగిణి. స్మరుఁ హసింపురూపు జాలకంబువానిఁ
సరోజపత్రనేత్రు సద్గుణప్రపూర్ణుఁ
గిరీటిపుత్రుచారు కీర్తిశాలిధీరుఁ
స్మరింపకుండ మానసంబు నిల్చునేసతీ.

ఆయనంగ సుందరాంగుని రూపంబెప్పుడుచూచినను నాకను లకు గట్టినట్లే యుండునుకదా.

భార—రమణీ! ఆయభిమన్యునిపై మోహమువీడవుకదా!

శశి—అయ్యో! చెలీ! ఆదివ్యమంగళవిగ్రహునిపై మోహంబెట్లు విడ నాడ గలుగుదును. ఆతండే నాపతియని నిండుకోరికతో ము దమందుచుంటినే. అక్కటా! ఇంతలో నిట్లయ్యెనా! ఆహా! ఏమిసేయుదును.

అభి—(తనలో) ఏమిదీ! చెలివాక్యంబులు నేడు మఱియొక తీరుగను న్నవే. బలరాముం డికన్నియను నాకుగాక యొరులకిచ్చెదన నిచెప్పెనా యేమి! నామనంబున నేమియుఁదోచకున్నది. (ఇం చుకయూరకుండి) ఏమికారణముచేతనోగాని నాయెడమ కన్ను దరుచున్నది.

శశి—అబ్బా! చెలీ! ఈమందమారుతము నాకు వేడియెండవలెఁదోచు చున్నది. చిలుకపలుకులు నాచెవులకు ములుకులగుచున్నవి కదా! అయ్యో! ఈతాపంబెట్లుభరింతును.

భార—దీని కంతకును నీమనోహరుండగు నభిమన్యుఁడేకదా కార ణము.

శశి—హా! యభిమన్యూ! సుభద్రాకుమారా! నిన్నొకనిమిషం బెడఁ బాసినచో నొక యుగంబుగ నుండునుకదా. ఒకసారి నీముఖ కమల సందర్శన మాచరింపనిమ్ము. హా! ప్రాణేశ్వరా! అన్నా! ఇంకెక్కడ ప్రాణేశ్వరుడు.

సీ॥ నాతల్లిముదమార గాతండ్రితోఁజెప్ప
దాయెగా దాయగా దలఁచెఁగాని
జనకుండుకూతురం చునునెంచడాయగా
నంచితంబగు సిరి కాసజెంది
పినతండ్రి కృష్ణుండు వేడగా వినడాయె
గా తండ్రియింతైనఁ గరుణఁబూని
చెల్లెలంచునునైన చిత్తంబునసుభద్రఁ
మన్నింప డాయెగా మహితప్రేమ

తే॥ గీ॥ అక్కటా సుభద్రాత్మజా! యువనియందు
నిన్నెవాంఛించియుండిన నేను; కౌర
వేంద్రునందను నెటువరి యించుదాన
నెంత నిర్భాగ్యురాలనో యెంచిచూడ.

అభి—(తనలో) ఇప్పటికి నిజము తేలినది. బలరాముం డికన్నియను దుర్యోధనసుతుండగు లక్ష్మణున కీయనెంచెనుకాఁబోలు. (బల రాముని యుద్దేశించి) హా! బలరామా!

తే॥ గీ॥ ఆడితప్పనివాడవ టంచునిన్ను
జనముఁగొనియాడుకొనుచు నుండ్రు స్వాంతములను
కట్ట; మున్నిచ్చినట్టివా గ్దానమంత
మఱచియీరీతిజేయుదే మహితలమున.

శశి—హా! యభిమన్యూ! ఒక్కసారి నీసుందర వదనారవిందంబుఁ జూపుము. (అని మూర్ఛిల్లును)

అభి—ఈమెనాకైగడుపరితపించుచున్నది. కావున నొకసారి యీ మెతో భాషించెదఁగాక. (తొందరగా శశిరేఖను సమీపించి) చెలీ! శశిరేఖా! ఇదేవచ్చితిని. నన్నుపీక్షింపుము. (భారతిం జూచి) భారతీ! శశిరేఖ యింతపరితాపమందుటకుఁ గారణం

చేమి. ఈమెయింతకుమున్నే ‟దుర్యోధనసుతుని వరించుదానె నా” యని యొకవిరుద్ధపు వాక్యంబుబలికినది. అందలి నిజంబేమి. ఆవాక్యము వినినప్పటినుండియు నామనంబు డోలాయమానమైయున్నది. సత్వరమ్ముగఁ జెప్పుము.

భార—అయ్యా! చెప్పుటకేమున్నది. సుయోధనునిచే బంపబడిన భూసురుండు మీమామయగు బలరామునికడకు వచ్చి, శశిరేఖను లక్ష్మణునకిమ్మని యడుగగా, నతండందులకు సమ్మతించి శుభముహూర్తముగూడ నిశ్చయింపజేసెను. వివాహమింక మూడుదినంబులున్నది. మీయమ్మగారెంత వేడుకొన్నను, మీచినమామయగు కృష్ణుండెంత చెప్పినను బలభద్రుండు వినినవాడుకాడు. ఇదియే శశిరేఖకు సంతాపకారణము.

అభి—హా! ఎంతలోనెంతపుట్టెను!

మ. జననంబాదిగ నెన్నడుం ధరణిపై సఖ్యంబునుం వీడక
వనితారత్నము నాదుభార్యయనుచుం వాంఛించియున్నాఁడ;హా
ఘనకారుణ్యము లేకనీరీయిటులం గావింపగానెంచెఁగా
వనజాతాసను వ్రాతకేమనుదు ని ర్భాగ్యుండ; నోసుందరీ.

అయ్యో! నాయాశావృక్షంబు నేడో రేపటనో ఫలించునని ముదంబందుచుంటినిగాని యిట్లగునని యెన్నఁడును కలనైనం దలంపనైతినే. హా! రమణీశిరోమణీ! బాల్యంబాదిగ నొక్కకంచంబునందే గుడుచుచు, నొకశయ్యయందే బండుచు, నెన్నఁడును నెడబాయక నుండినమనప్రేమను నేనెట్లుమఱువఁగలను. హా! శశిరేఖా! నాయాశలన్నియు నిరాశలయ్యెనుకదా!!

శశి—(మూర్ఛనుండి లేచి)

[ఉద్యానవనంబున శశిరేఖాభిమన్యులు గలిసికొని పాడెడి డైలాగ్పాట.]

ముఖారిరాగం—ఆదితాళం.

శశి—ప॥ మారసుందరాంగనన్ను మరచిపొమ్ము నెమ్మదిం యోర్వలేక। విరించిమన। నైతిరిలతనుదెంచెహా ॥మార॥

అభి—ఓరమణీయమణిమణీ। ఓసక్వసుగుణఖనీ ధారుణియందు సర్వము.నీవె। దలప। నిన్నెట్లు। మరతు ॥హా॥

శశి—క్రూరులు మరివైరులు మనకెంచిచూడగా । కురుకులజులుహా వారికినం బెండ్లిసేయునంట.

అభి—యేరీతిసల్పునో జూచెదకంట.

శశిరేఖాభిమన్యులు—ఓరమేశాసుప్రకాశ దోషవినాశ శ్రీనివాసా
శే, ష, శా, యీ, భారమునీదేమమ్ములం
జత। బరపికృపను। బ్రోవగా॥

సీ. ఎచటికైననుబోవ నెపుడువచ్చునొయని
యెవ్వారికైయెప్పు డెదురుజూతు
ఎవ్వానిరూపంబు వీక్షింపకుండిన
ఘడియయొకయుగంబు గాగదోచు
ఎవ్వానిముఖబింబ మిందుబింబోపమా
నంబంచునెంతు మ నంబునందు
ఎవ్వాఁడుభర్తయై యొగడునంచును మది
ఘనమైనయాశతో గ్రాలుచుంటి

తే. గీ. అట్టినిన్నునక్కటకటా యాత్మయందు
మఱువశక్యంబె నాకును మహితచరిత
యెంతపాపిష్ఠినోకదా యెంచిచూడ
దైవవిధికేమనుదు సుభ ద్రాకుమార,

భార—రమణీ! శశిరేఖా!

తే. గీ. దైవయోగంబు నెవ్వారు దాటగలరు
చింతఁబొందంగఁబోకుమీ స్వాంతమందు
దైవఘటనమేయున్నచో దప్పకుండ
నితఁడెనీకునుబతియౌచు నెగడరాదె.

అభి—

సీ. నాప్రాణపదమైన నారీమణినినిన్ను
విడనాడశక్యమే వెలదినిన్న
నవ్వుటాలకునైన నెన్నడెఱుఁగని
నిన్నెట్లుబాయుదు నీరజాక్షి
నాకుసతియటంచు ప్రాకటంబుగనెంచు
నిన్నెట్లువీడుదు నీరజాక్షి
బలునవ్వులకు వెన్నె లలుగాయునిన్నెట్లు
మఱువగాఁజెల్లును మహితచరిత

తే. గీ. అక్కటా! యాశలెల్లను నవనిగలసె
యంతరించెను నానిండు సంతసంబు
యింతిరో మదియందునఁ జింత యేల
ధాతవ్రాతను నెవ్వారు దాటఁగలరు.

శశి—హా! మనోహరా! నిన్నుఁబాసి నేనెట్లుండఁగలను! చిన్ననాట నుండియు, నీపైఁ జిక్కియున్న నామనంబిప్పు డొరునివరింతునా! అక్కటా! నాతండ్రి నాయెడల నెంతనిర్దయ వహించెన

మత్తకోకిలవృత్తము.

అభి—కాంతరోయిటు జింతనొందిన గానుపించునె లాభమున్
స్వాంతమందున ధైర్యమూనుము చానరోననుమర్వుమీ

శశి—కాంతుఁడా నినుబాసి నేనెటు గాన గల్గుదుజీవముల్
స్వాంతమందున ధైర్యమెట్టులు జాలెడిన్ వగమానగన్.

అభి—కాంతుడంచును బిల్వఁబోకుము కామినీయిక నన్నునన్
గాంతుఁడౌ దలపోసిచూడగ గౌరవేశ్వరు పుత్రుఁడున్

శశి.—ఇంతమాటనుబల్క నీమది యెట్లుసమ్మతి నొందెనో
వింతదోచెను; వైరి యాతడు వెల్గునే పతి యౌచునున్॥

అభి—తరళవృత్తము:—
గళమునందున తాలిబొట్టును గట్టునాతడె భర్తగా

శశి.—పలుకనేటికి నీవిధంబున పాపులక్ష్మణుఁగోరుదే

అభి—లలనరోయిటు చింతనొంద దలంపగామది జెల్లునే

శశి—పలువిధంబుల నిన్ను నెంచుచుఁ బ్రాణముల్ త్యజియించెదన్

అభి—కలికిసాహసమేల యిట్టులు గావదే హరి యిర్వురన్
పలువిధంబులు జూడగామన వాంఛలే సమకూడెడిన్
జెలగరే వర ధర్మచిత్తులు శ్రీశుసత్కృప నందుచున్
విడిచి చింతను ధైర్యమూనుచు వేగృహంబున కేగుమీ॥

శశి—హా! మనోహరా! నిన్నెడబాసి యెట్లుందును!

అభి—రమణీ! చింతింపకుము. దైవమనుకూలుఁడయ్యెనేని మనకోరికలు ఫలించితీరును. హా! శశిరేఖా! నీతండ్రి నిన్ను నాకొసంగి పరిణయము సేయననెనుగా! ఆహా! అందులకు గతంబేమోకదా!

శశి—కూడుగుడ్డలు లేక మనపంచకు జేరినయాతని కెట్లు పిల్లనిత్తునని పలికెనట.

అభి—ఛీ! ఆతఁడారీతిఁ బల్కినను నింకను మాయమ్మవీరియింటనుండెనుగా. ఇంకనిచ్చట నుండరాదు. మాయమ్మను దోడ్కొని యెచ్చటికైననేగెద.

కవిరాజరంజని

మనోహారీ! మనోహారీ! మనోహారీయిదే
చనంగనుంటి నిన్ను శ్రీశ్వరుండె బ్రోచుతన్
మనంబునన్ ఘనంబుగన్ బడంతిరోయికన్
నన్ గుజించి తాపమున్ వగన్ విడందగున్.

సుగంధి.

బాలనీవు శ్రీరమేశు భక్తిమీఱఁగొల్చుచున్
గాలమెల్ల వెళ్ళదీయఁ గాదగున్ గదాభువిన్
జాలినొందబాడిగాదు సంతసంబు మీఱఁగా
నేలుగాక నిర్వరన్ రమేశుడెంతయోకృపన్.

(నిష్క్రమించుచున్నాఁడు)

శశి—చెలీ! భారతీ! అభిమన్యుడింకఁ దల్లినిదోడ్కొని యెచ్చటికైన నను బోవునుకాబోలు. అయ్యో! నాకేమియుం దోచకున్నది. ఏమితెరువు?

భార—సఖీ! చింతింపక గృహంబునకుబోయి యేమిజరుగునో చూతము. రమ్ము. మనమువచ్చి కడుతడవైనది.

(ఇరువురును నిష్క్రమించుచున్నారు.)

రంగము.

[మందిరములో సుభద్ర ప్రవేశించుచున్నది]

[బలరాముని కఠినస్వభావమును దలచి సుభద్ర పాడెడిపాట.]

హిం—తోడిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ కటకటా। యెంతకఠినుడయ్యె బలరాముడు। కనికరమింతైనలేక
కలత జేర్చె నామదికి ॥కటకటా॥

అ॥ ప॥ పటుతరమగు। మైత్రిలతినుద్రెంచి పాపధనముకొరకు। పడి
చేడియశశిరేఖన్। పరులకిచ్చుచుండెగా ॥ప॥
కటితవాగ్దానము నాకొసగి యనృతమాడెగా ॥కటకటా॥

సుభ—(విచారముతో) ఆహా! నేనెంత వేడికొన్నను నాసోదరుండగు బలరాముండు నాప్రార్థన కంగీకరింప లేదుకదా! ఇయ్యదివిన్నచో నభిమన్యుం డెంతగాఁ జింతించునో. అగ్రజుండన్న దుర్భాషణంబులను కుమారుండాలించినచో నెంతయాగ్రహము చెందునో. అయ్యో! ఏమిసేయుటకును దోచకున్నది.

[అభిమన్యుఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.]

అభి—(స్వగతము) బలరాముండిట్లు సేయనెంచెనని శశిరేఖనే విన్నదాదిగ నామనంబంతయు డోలాయమానంబుగ నున్నది. ఇంక నేను మాయమ్మతో భాషించి ముందుకర్తవ్యంబు నరయవలయును. (ఎదుటనున్న తల్లింజూచి) ఇదిగో నాతల్లియిచ్చటనే యున్నది. (పరికించి)

మ. జననీ వక్త్రము నేడ దేమికతమో సంతోషమేలేక, నా
ఘనగర్భాంతర చంద్రబింబయుగళిన్ గన్పట్టె; గన్నీటిలోన్
జనుచుండెన్ గద కాల్వలై బలుఁగగా స్వాంతంబునందిట్టులన్
జనునే చింతిల; గారణంబరయుచున్ ధైర్యంబునుం జెప్పెదన్.

ఈమెచింతకుఁ గారణం బరయవలసినదే యున్నది? శశిరేఖతనకుఁ గోడలుకాలేదనియేకదా చింత. (తల్లింజేరి ప్రకాశముగా) తల్లీ! నమస్కారములు.

సుభ—నాయనా! కుమారా! వచ్చితివా! అయ్యో! మనయాసలన్నియు నిరాసలయ్యెనుకదా.

అభి—అమ్మా! నీచింతకు గారణంబు నేనరసితిని. ఇంతమాత్రంబున కీవుచింతింప నేల!

తే॥ గీ॥ హలధరుని పుత్రియేనాకు నతివయంచు
వ్రాసెనా నాముఖంబున బద్మభవుఁడు
దానిమించిన కాంతలు ధరణిలేరె
కోడలేరాక యుండునా కొడుకుకింక.

సుభ—నాయినా! శశిరేఖ నాకుఁగోడలుకాలేదని నేనుచింతించుటలేదు. ఆబలరాముండాడిన దుర్భాషణంబులు నాకు హృదయశల్యంబులై తగులుటంజేసి యిట్టిచింతనొందుచుంటి.

అభి—ఏమీ! బలరాముండాడినదుర్భాషణంబులకా నీవిట్లుఖేదపడుచుంటివి. ఆతండేమనెను?

సుభ—పిల్లనీయకుండిన నుండుగాక. ఆతనిపుత్రికా వివాహవిషయమై యెవ్వరభ్యంతరముపెట్టెదరు! కాని కూడుగుడ్డలులేక, తనకొంపకుఁ జేరియుంటిమని పలుకుచు, నన్నును, నీతండ్రులనునసేక దుర్భాషణంబు లాడినాఁడు.

అభి—(కోపముతో) కన్నియనీయకపోయిన బోవుగాక.

తే. గీ. ధర్మమార్గమ్మనుసరించి ధరణిపైన
వరలునాదగు తండ్రులఁ బాండవులను
దూరనేటికి నాతఁడు దుష్టుఁడగుచు
నింక సైరింతునే వాని బింకమార్తు.

తే. గీ. పాండవేయుల దూషించు పాపరతుని
బలుని బలియిచ్చువాఁడనే యిలకునిపుడె
వేగనాజ్ఞనొసంగి దీవించిపంపు
సందియంబునుబొందక డెందమందు.

ఔరా! తొలుదొల్త దనకన్నియను నాకిచ్చెదనని వాగ్దానంబొసంగి, సంపదగలిగియుండెనుకదా యని తలంచి, సుయోధనాత్మజుండగు లక్ష్మణునకీయ నెంచెను. (బలరామునుద్దేశించి) ఓరీ బలరామా! నీకురెండునాలుక లున్నవికదరా! (సుభద్రం జూచి) అమ్మా! పలుమాటలేల!

చం. పురహరుగెల్చి పాశుపత భూరిశరంబును బొందినట్టి యా
నరునిసుతుండనై యిటు ఘనంబుగదిట్టిన; రేవతీధవుఁ
గరము క్షమింపఁజాలుదునె గావఁగఁజాలను నింకనాకు స
త్యముగ నానతీయుము ముదంబున వానినిద్రుంచెదఁ వెసన్.

సుభ—నాయనా! శాంతింపుము. నీవంతటి పరాక్రమవంతుడవే యగుదువుగాని, నీకట్టిచేత యిప్పుడుతగదు.

అభి—అమ్మా! నీమాట నాకచ్చెరువు బుట్టించుచున్నది. ఏమీ! నేను కయ్యము సేయఁదగనా!

సుభ—నాయినా! నేనన్నది యందులకుగాదు.

అభి—కానున్నచో సందియంబేల! తనకుమారునకుఁ బెండ్లిజేసికొన నెంచిన, యాకౌరవేంద్రుని బలరాముని, యాదవకౌరవ బలసమేతంబుగా దునుమాడి శశిరేఖాకన్యను బలిమిందోడ్కొని వచ్చెద. అనుజ్ఞనిమ్ము.

సుభ—నాయినా! కోపింపకుము. సుభద్రయే తనకుమారునిచే నిట్టికార్యము చేయించెనని లోకనిందకుఁ బాలుగావలసివచ్చును.

అభి—నీవెప్పుడును నిట్లేచెప్పుచుందువు. ఇన్ని దుర్భాషణంబులు పలికిన, యీబలరాముని యింటనేయింకను నుండ నెంచితివా! కా

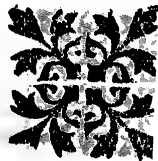
నిమ్ము నీయిచ్చవచ్చిన యట్లుండుము. నేనుమాత్ర మిచ్చట నుండను. నాతండ్రిలం జేరెదగాక.

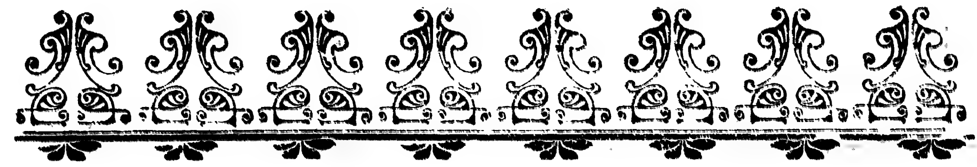
సుభ—ఇచ్చటనుండుట నాకుమాత్ర మిష్టమనుకొంటివా! నీవేగుచుండఁగా నిచ్చట నేనుందునా. నేనును నీవెంటనే వచ్చెద. నన్నుఁగూడ గొని నీతండ్రికడ కరుగుము.

అభి—అట్లయినచో మనమీక్షణంబునందే యీగృహంబును విడిచి పోవలయును. రమ్ము.

(ఇరుపురును నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఇది ద్వితీయాంకము.

శ్రీ

శశిరేఖాపరిణయము.

తృతీయాంకము.

[అరణ్యము—సుభద్రయు, నభిమన్యుఁడును ప్రవేశము.]

సుభ—నాయనా! ఎట్టిఘోరారణ్యంబునకు వచ్చితిమిరా! భానుండు జొరలేనికాననంగా నిదియేకదా!

అభి—తే. గీ. మనకు నపకారమును సేయ మదిదలంచి
నట్టిబలరాము గృహమందు నలుకకంటె
నిట్టికాననమున వసియింపుచుండ
మంచిదౌచును మనకును బరగుగాదె.

సుభ—కుమారా! నీవుచెప్పినమాట నిశ్చయమే. అబ్బా! ద్వైతవనంబున కింకెంతదూరంబు నడువవలెనో కదా. ఎంతనడచినను తఱుఁగకున్నది. భీకరక్రూర మృగారవంబుల కొండలు కంపమొత్తుచున్నది.

[అరణ్యంబునంగల ఘోరమృగములకు సుభద్ర భయపడ కుమారుండగు అభిమన్యుఁడు జెప్పెడిపాట.]

కమాచిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ జననీవినుమమ్మా। జగదీ। శ్వరుడే। మనకిక। దిక్కు॥ జననీ॥

అ॥ ప॥ వనమునజరించు క్రూరమృగంబుల। కైయావంతయుభీతి
జెందకవే॥

మనమునకిఁకు ధైర్యమూనుచుఁ । నుండఁదగునె భీతిజెందఁకిఁ ।
మననమునకఁకు ధైర్యమూనుచుఁ ॥ జననీ॥
గనుమిదే । యీశరంబుఁ । గలుగమనకిఁకఁ । భయమదేలనే॥
తనుకలగాఁగను । దునిమెద నెట్టికౄరమృగంబులనైననుక్షణమున॥జన॥

అభి—అమ్మా! కౄరమృగంబులకు నీవానంతయు భీతినందవలదు. ఇదిగో! బాణమునాయొద్దనున్నది. నీవుమాత్రము నెమ్మదిగ నడువుము.

సుభ—అబ్బా! ఇదియంతయు ముండ్లమార్గముకదా. నడచుటకెంతయో కష్టముగనున్నది.

అభి—అమ్మా! నిన్నుఁజూచిన నాకెంతయుఁ జాలియగుచున్నది.

తే. గీ. చెమ్మటలుక్రమ్మె నీశరీ రమ్మునందు
వాడియుండె జంద్రునిమించి వరలుమోము
యెఱ్ఱవారెను చరణంబు లెంతయేని
కటకటా! చూచి యోర్వంగ గలనెచెప్పుమ.

జననీ! నీకు నిద్రవచ్చుచున్నట్లున్నది. కావున యీవృక్షముక్రింద నొక్కింతకాలము శయనించుము. నీకేమియుఁ భయంబులేదు.

సుభ—(వృక్షముక్రింద శయనించును.)

అభి—(తనలో) ఆహా! ఆయువిసీతుండగు బలరాముని కారణంబున మాకెట్టిగతి సంభవించినది. ఓరీ! బలరామా! చిన్ననాటనుండియు శశిరేఖను నాకొసంగి పరిణయము చేయుదుననిపలికి, యిప్పుడక్కన్నియను లక్ష్మణునకిచ్చుచు మాకిట్టిబన్నంబులఁగూర్చితివా! మాయమ్మ వలదనివారించుటంజేసి బ్రతికిపోయితివిగాని లేకయుండినచో నీయంతం బింతకుమున్నే

చూచియుందునుకదా! (ఇంచుక యూరకుండి శశిరేఖనుద్దేశించి) హా! రమణీమణీ! శశిరేఖా!

తే. గీ. నాకుసతివౌదువనుచు మనంబునందు
సంతసంబుననుంటి యింత సగోని యుంటి
నక్కటా నాదుయాశ నిరాసయయ్యె
గడుదురాత్ముఁడౌ నీతండ్రి కారణమున.

మ. జననంబాదిగ నీకుసఖ్యమెపుడుం జానా విడఁ లేదు నీ
జనకుండట్లొనరింప; ఘోరవనవాసం బిట్లుసల్పంగ, వే
జనుదేరం బనియయ్యె నేమనుదునే సంతాపముం బొందుచుం
మనమందుం స్మరియింపుచుంటి నినునో పర్వేందు బింబాననా.

తే. గీ. ముద్దులనుమాటగట్టు నీమోముతీరు
వెన్నెలలుగాయు నీనవ్వు వన్నెలరయ
ధరణిచంద్రార్కు లిరువురు వరలుదాక
మఱచిపోవ్రదమన్నను మఱుపురావు.

అయ్యో! శశిరేఖా! నీతండ్రి యట్లొనరింపగా నలిగి, జననీసమేతుండనై యిట్లుదెంచితినని విని యెంతగానార్తి పరితపించుచుంటివోకదా! ఎన్నడును బాసియెఱుంగని నిన్నిట్లు విడఁబాయవలసివచ్చెనుకదా. (ఇంచుక యూరకుండి) ఇంకనేనక్కన్నియకై యిట్లుచింతించిన నేమిఫలయాజనమున్నది?

తే. గీ. భవ్యశశిరేఖనాదుమనమ్మునెపుడు
హృత్ఫలకమందునే లిఖియించియుండె
దాని స్మరియింపుచెట్టులో ధరణియందు
గాలముమును వెళ్ళద్రోపెద గడిపెదనింక.

(సుభద్రంజూచి) ఆహా! వాతల్లికి నాకారణంబున నెట్టిగతి సంభవించినది ఇందుకుఁగారణంబు నేనేకదా!

సీ. శుద్ధాంతములయందు శోభిల్లునాతల్లి
ఘోరాటవినినిల్చి యుండవలసె
కనుపారభక్షించు కమనీయవిగ్రహ
యుపవాసములదూలి యుండవలసె
పరిచారికల్ గొల్వ వరలుచుండెడిలేమ
ఘనమృగారావముల్ వినఁగవలసె
హంసతూలికపాన్పు నందలరెడికాంత
కటికిరానేలపైఁ గ్రాలవలసె
తే. గీ. నకట బలరాముచేనింత యార్తివచ్చె
(యించుకయూరకుండి)
నతనినననేల మాకర్మ గతికి భువిని
ధాతలిఖియించి వెలసిన వ్రాతకాక
గాకయుండిన నీపాట్లు గలుగనగునె.

తల్లీ !

సీ. పటుబాహుశౌర్య సంపన్నుఁడై వెలసిన
పార్థుని మురిపెంపు బడతివయ్యు
విష్ణుస్వరూపుండు విశ్వరక్షకుఁడునౌ
వరవాసుదేవుని భగినివయ్యు
మహితశూరుడటంచు మంతుకెక్కినయభి
మన్యునిగాంచిన మాతవయ్యు
అపకారమేరికి నాచరింపనియట్టి
మహితసాధ్వీశిరోమణివయ్యు
తే. గీ. నజుడు మహామునవ్రాసిన యట్టివ్రాత
కతన బండఁగవలసెగా గాటడవిని

నకటా నినుజూచినా యాత్మయందు
శోకమేరీతి భరియింతు బ్రాకటముగ.

ఆహా ! మార్గమున నడచినట్టి యాయాసంబుచే నీవు గాఢనిద్రను బొందియున్నది. ఈనిద్రకు నేనావంతయు భంగము గలుగ సేయరాదు.

[తెరలో]

అస్మదీయ పరిపాలితంబగు నిమ్మహారణ్యంబునందు నరులెవ్వరును జొచ్చుటకు సాహసింపరు. చిరకాలంబునకు వంటింటిలోనికి గుందేలువచ్చుపగిది నాకంట నరుండొకఁడుపడినాడు. సంతృప్తిదీర వీనినాహారంబుగా గైకొందు.

అభి.—(తనలో) ఆహా! ఇయ్యది రాక్షససంచారముచే నిండిన ఘోరారణ్యముకాఁబోలు. తెలియక మోసపోయితిని. కానిమ్ము ఇప్పుడుమహాత్రిము మించినదేమున్నది. ఆయుధంబులు హస్తములందున్నవికదా. (పరికించిజూచి) అదుగో! ఎవ్వఁడో యొకఁడు మ్రుక్కడిరక్కసుండు భీషణాకారంబుతో భీకరాట్టహాసంబు గావింపుచు నిట్లువచ్చుచున్నాఁడు. రానిమ్ము. వీనిమదంబు దూల్చెదఁగాక.

[ఘటోత్కచుఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.]

ఘటో.—(అభిమన్యునింజూచి)

శా. ఓరోరీ మనుజ భీతిలేకయొంటిమదం బొప్పారఁగా మత్పాలితం
బైరాజిల్లెడి యివ్వనంబునకు నేఁ శుంభల్లీల నేతెంచితే
ఘోరాస్త్రంబులఁ దాల్చితే కరములన్ గోపంబు గల్పించితే
క్రూరా! ప్రాణముపైన నాసయిక నీకున్ లేదె మర్త్యాధమా.

అభి.—ఓరోరీ! రాక్షసాధమా!

మ. మనమందించుక భీతిలేక నిటుద ర్పంబేర్చి యేతెంచి, నా
కునుభీతిం గొలుపంగబల్కెదె యిటుల్ క్రూరా! భయంబందకన్
ఘనబాణంబులచేత గూల్చెదనినుం శౌర్యంబు దీపింపఁగా
విరుతాటాకులచప్పుడుల్ వినినఁ గుందేళ్లెందు భీతిల్లునే॥

ఘటో—ఏమీ! నీకిండకానరము.

సుగంధి.

ఘోరకాననస్థలంబు కొంచమైన నెంచకన్
జేరవచ్చియిట్లు ధైర్య చిత్తమెంతొ బూనుచున్
గారులెన్ని పేలుచుంటి కన్నుమిన్నుఁ గానకన్
జేరవచ్చినాడ నిన్నుఁ జెండివేయ నిప్పుడే.

అభి—అరే! రాత్రించర వంశాధమా! నీబెదిరింపుల కిక్కడ నెవ్వరునుజడియువారు లేరు. నాకన్నులముందుబడినీ వెందుబోఁగలవు.

సుగంధి.

ఏలకారు లిట్లుబల్క నింతలాభమున్నదే
యాలమందు మోద మారనీక్షణంబునన్
గూలనేయ నెంచినాడ కోలచేత నియ్యదే
పాలిశా! రణంబువీడి పాఱిపోకనిల్వుమీ.

ఘటో—ఓరీ! దురాత్మ! నేనా పాఱిపోవువాడను! నరభోజనుండనని నీకుఁదెలియదా! నిన్నిక్కడనే యిప్పుడు మట్టుబెట్టెదను.

కవిరాజవిరాజితము.

అభి—శరణము వేడిన నిన్ విడకుండనె సంగరరంగము నందిపుడే
బోరిగొని బాహుబలంబును జూపుచు భూరిశరంబున గూల్తునినున్
వరమునులున్ సురబృందమునిత్యము భావమునన్ ముదమం
దగనున్

ఘటో—బరువడిబీరము లాడగనేటికి బాహుబలంబును జూపుమికన్,

అభి—ఇదిగో సంసిద్ధుఁడనై యుంటిని.

ఘటో—రణోచితస్థలం బదేయచ్చటనున్నది. రమ్ము.

(ఇరువురు నిష్క్రమించుచున్నారు)

సుభ—(నిద్రనుండిలేచి) కుమారా! (కన్నులు తెఱచి) ఏమిదీ! యభిమన్యుం డెచ్చటికేగెనో కదా! (దిక్కులుపరికించి) అన్నా! ఎంతమోసమువచ్చెను. ఇయ్యది రాక్షససంచారమగు నరణ్యంబని తెలియకఁ బ్రవేశించితిమి. అదిగో నాకుమారుండొక్క మృక్కడి రక్కసునితోఁ బోరుసల్పుచున్నాఁడు. అయ్యో! ఏమిమోసము వచ్చెనో కదా! (అభిమన్యు నుద్దేశించి) హా! కుమారా! ఈరాక్షసునితో నేల పోరాటంబునకుఁ దలపడితివి. అయ్యో! మనకిట్టిగతి సంభవించినందుకే చింతింపుచుండ, జింతలో మఱియొక చింత గూర్చుచుంటివా! (తేఱిపాఱజూచి) అబ్బా! వీరిపోరు మహాఘోరంబగుచున్నదే. ఈయిరువురందున నొకరికొకరు తీసిపోవువారు కారు. అయినను కయ్యంబున ఫాలాక్షుని నిర్జించిన ధనంజయుని గర్భంబున జనించిన యిక్కుమారుండొక్క మృక్కడిరక్కసునకు లెక్కబెట్టునా. (ఎదుటంజూచి) అమ్మయ్యా! ఇప్పటికినాకు ధైర్యము కలిగినది. అదుగో నారదుండుకాబోలు వీరిపోరాటంబును మాన్పదలంచి వచ్చుచున్నాఁడు.

[నారదుండు ప్రవేశింపుచున్నాఁడు.]

నార—

ధ్రువకోకిల. జననమందిన యందుకెప్పుడు సంతసంబున భక్తితో
మనమునందున శ్రీరమేశ్వరు భవ్యతేజునిఁబుణ్యునిన్
వినుతిసజ్జనుభక్తరక్షకు విశ్వనాథుభజించినన్
ఘనముగామదిగోరియుండిన కార్యమెల్లఫలించుగా.

జగన్మోహిని. అన్నదమ్ములంచు నాత్మ నెంచకే
జన్నె యిట్లు సేయ స్వాంతమందునన్
గ్రిన్ననన్ రణంబు గాంతు జేసిరే
బన్ను గారణంబు మానుడింపిటన్.

[అంత ఘటోత్కచాభిమన్యులు ప్రవేశించి నారదునకు నమస్కరింపుచున్నారు.]

సుభద్ర—(నారదునకు నమస్కరింపుచున్నది.)

[ఒకరినొకరెరుంగక ఘటోత్కచాభిమన్యులు అరణ్యమున పోరుచుండ నారదుడు ప్రవేశించి పాడెడిపాట.]

సురటరాగము—ఏకతాళం.

ప॥ మీరిరువురిటుల పోర పరులకు నగుబాటగున్ ॥

అ॥ ప॥ ఆరయ మీరిద్వరు పాండవ వంశోద్భవులుగారె॥ మీరిరు॥

ఘటో—నారదమునివర్యా యేటికిటుల బల్కినారో దెల్పుడు ధీరుడ
ర్జునాత్మజుండు యభిమన్యాభిఖ్యుడితడు । భీమునిపుత్రుడవీవు॥
మీరిరు॥

నార—అభిమన్యా! ఇందాశ్చర్యమేమియు లేదు.

తే॥ గీ॥ సాధ్వియగునీ సుభద్రకు సవ్యసాచి
కీవు పుత్రుండవౌచును నెగడతేదె

అభి—మహాత్మా! అదిసరియే.

నార—వాయుపుత్రునకును హిడింబకును బుట్టి
యౌచునీ ఘటోత్కచుడు తానలరెగాదె.

ఈవిధంబున మీరిరువురును నన్నతమ్ములుగదా.

అభి—ఏమేమీ! ఈతను మా పెత్తండ్రియగు భీమసేనుని పుత్రుండగు ఘటోత్కచుండా. (ఘటోత్కచునకు నమస్కరించును.)

ఘటో—మునీంద్రా! ఈతండర్జునుని పుత్రుండును, నాకు దమ్ముండును నగు నభిమన్యుండా! (అభిమన్యుని జూచి)

మ. అనుజా! తమ్ముడవం చెఱుంగక నీయెడ దుర్వ్యాది కోపంబునన్
రణరంగంబున నీపయిన్ మిగుల శస్త్రంబుల్ ప్రయోగించితిన్
ఘననీదేహము నొంత నొచ్చెనొకదా కార్యంబు నేబూనుచో
మనమందాగ్రహ మందబోకుమిక సౌభద్రా! సుధీరాగ్రణీ.

అభి—అన్నయ్యా! తెలియక జేసిన దానికేమి! మనమీ సంయమీంద్రుని కటాక్షంబున మనము సుఖులమైతిమి.

సుభ—కుమారులారా! రణంబు జేసి మిగుల నలసి యుండిరి. ఇంచుక కాలము విశ్రమింపుడు.

ఘటో—అమ్మా! మిమ్ము నెఱుంగక నిట్టి దుష్కార్యంబు చేసితిని. నన్ను మన్నింపుము (నమస్కరింపుచున్నాడు.)

నార—పాండవకులజులారా! నేనిప్పుడు ద్వారకాపురంబున జరుగనున్న, లక్ష్మణుని వివాహంబీక్షింప బోవలయును. ఇంక నే బోయెదను.

సుభ—సంయమీంద్రా! నీమూలంబున నీకుమారులు సుఖవంతులైరి మీకృపను మేమెప్పుడును మఱువము.

(అందఱును నారదునకు నమస్కరింపుచున్నారు.)

[భగవంతుని స్తుతించుచు నారదుడు నిష్క్రమించెడిపాట.]

బేహాగ్ రాగం—ఏకతాళం.

ప॥ జగముల్ । సుఖము । బుగ సృజియించిన సర్వేశ్వరుని మహిమల్ ॥
బాగ మతు కెవ్వారితరమా । యిరాత్రి జగముల యందరయన్ ॥

అ॥ ప॥ నిగమంబుల్ । చోద్యమ్ముగన్ । వినుతించున్ । విరతుల్ ॥
భగవంతుని మహిని నిల్పుచు తద్భజనంబును సల్పుచు మెలగవలెన్ ॥ జగముల్ ॥

నార—(నిష్క్రమించును)

ఘటో—అమ్మా! ఈసాయమింద్రుడు ద్వారకాపురమందు జరుగనున్న లక్ష్మణుని వివాహమహోత్సవ మీక్షింపబోవుచుంటిని నచించెను. లక్ష్మణుండనగా గురురాజగు సుయోధనుని సుతుండేకదా. ఆతని కెవ్వరిపుత్రినిచ్చి పరిణయము సేయుదురు?

సుభ—కుమారా! మాయన్నయగు బలరామునిసుతయైన శశిరేఖ నిచ్చి వివాహము కావింతురు.

ఘటో—ఏమేమీ! శశిరేఖను లక్ష్మణునకొసంగి వివాహము కావించునా! ఆశ్చర్యముగనున్నదే.

తే. గీ. ఎల్లవిధములదగిన మేనల్లు డీత
డింటనుండ వీనివిడచి యేలకౌర
వేంద్రుని కుమారునకుం గన్నె నీయనెంచె
భవ్యగుణ తేజుడా బలభద్రుడిపుడు.

సుభ—ఆకారణంబుచేత నేగదా కుమారసహితంబుగ నట్టడవి కరావలసినగతి పట్టినది.

ఘటో—అమ్మా! అట్లు పలుకుచుంటివేమి! ఆకారణం బెఱుంగుటకును నాచిత్తంబు దత్తరపడుచున్నది. కృపతోబూని సత్వరంబుగ శెలవిమ్ము.

[అంత హిడింబ ప్రవేశించుచున్నది.]

హిడిం—(ఘటోత్కచునింజూచి) వత్సా! వీరెవ్వరు!

ఘటో—అమ్మా! ఈమె నాపినతండ్రియగు నర్జునుని దేవేరియగు సుభద్రామహాదేవి! ఈతండు నాతమ్ముండగు నభిమన్యుడు. విధివశంబున వారీనట్టడవిని బ్రవేశింప, నాకును వారలకును ఘోరకయ్యంబు జరిగినది. కాని, నారదమునీంద్రుని కృపాకటాక్షంబున మనబాంధవ్యము తెలిసికొనంబడినది.

హిడిం—చెల్లెలా! నిన్ను సకుమారసమేతంబుగా నేనువీక్షించుటం జేసి నాకెంతయో యానందము కలిగినది. అమ్మా! మీరిట్లు వచ్చుట కేమికారణము?

ఘటో—(సుభద్రింజూచి) తల్లీ! ఆకారణంబును జెప్పుము.

[అరణ్యమున దిరుగుట కారణం బేమని హిడింబసుభద్రనడుగ సుభద్రపాడెడిపాట.]

హిం॥ తోడిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ నేనేమని దెల్పుదుసోదరీ । నీవెరుగనిదా॥ నేనేమని॥

అ॥ ప॥ మేనమామలయింటను । చిన్నతనమునుండియు బెరిగెనుగద॥
యీనాసుతుడభి । మన్యుడుదలపక । యెంతో ముదమున
మొదటినుండియు ।
వీని కెమా శశిరేఖనిత్తునని । వేవిధముల బాసజేసి మమ్ముల ।
కానిమాటలనితుదకు యిట్టులనె ।
నీనాథునకును । తినుటకుకూడును । మనుటకుతావును ।
లేనే లేదుగ దాయనిధనము । కాన జెండిదుర్యోధనాత్మజునికివ్వ
ముహూర్తము నిశ్చయపరచె॥ నేనేమని॥

సుభ—ఈయభిమన్యుడు చిన్ననాటనుండియు, మేనమామలయింట బెఱుగుచుండెనని నీకుదెలియును కదా. బలరాముండా శశిరేఖను మొదటినుండియు వాగ్దానముజేసి, యిప్పుడు మేము కడుబీదలమైతిమని తలంచి, దుర్యోధనసుతుండగు లక్ష్మణున కీయ నెంచెను. అంతియేగాక మమ్ములను పాండవులను నతిదూషించెను. అట్టివానిగృహంబున నుండుటకును జిత్తంబున సమ్మతింపకుంటను జేసి యిట్లువచ్చితిమి. నిన్నుజూడగంటిమి. ఆనందంబొందితిమి.

ఘటో—ఏమేమీ! బలరాముండే యిట్లుచేసెనా! (బలరాముని నుద్దేశించి) ఓరీ బలరామా! యాదవకులపాంసనా!

శా. ఏమేమీ! భయమింతలేక మదిలో నిల్లాళితో సర్వతో
కామక్రోధమదాంధకార! తులువా! గర్వంబునుం బూని, నీ
వామాన్యుల్ వరపాండురాట్సుతుల నత్యంతంబు దూషించితే
భూమిన్ నీతల వ్రెల్చ నేతునిదిగో పూర్ణప్రతాపమ్మునన్.

ఓరీ! యవివేకీ! పాండవేయుల కాలిగోరున కైనను నీవు సముండవగుదువా! (సుభద్రం జూచి) అమ్మా! ఇట్టిసంబంధముచేయుటకు కృష్ణుం డంగీకరించెనా!

సుభ—వత్సా! ఘటోత్కచా! శశిరేఖచిత్తం బభిమన్యునియందు లగ్నంబైయున్నది. కృష్ణుండును, రేవతియు నీసంబంధమువలదనియు, నభిమన్యునకీయవలసినదనియు, నొక్కి వక్కాణించిరి గాని, శశిరేఖాభిమన్యుల పరస్పరమోహానుబంధంబైనను విచారింపక, బలరాముం డిట్లు సేయ నెంచెను.

ఘటో—కానిమ్ము. తత్ఫలంబతఁడు గుడుచుగాక. మేనల్లుఁడింటనుండెననియైనను జూడక నీసంబంధంబు నాసుయోధనుం డెట్లుగోరెనో. దుష్కర్ములకు నుక్తాయుక్తవిచారణ మెట్లలవడును. (అభిమన్యునిఁజూచి) తమ్ముఁడా! వివాహమెప్పుడు జరుగనున్నది?

అభి—అగ్రజా! వివాహముహూర్తము రేపే. సుయోధనాదు లీపాటి వచ్చియేయుందురు.

ఘటో—అట్లనా! కానిమ్ము. తమ్ముఁడా! ఇంక నాలోచింప నవసరము లేదు.

మ॥ మనమం దెంతయు సంశయింపకుము భామాశిరోరత్నమున్
ఘనమాయాబలమేర్పడంగ నిపుడే గొని దెచ్చి యిచ్చోట నీ

కును నుద్వాహము సల్పెదన్ వినుము నీకోర్కెల్ దగం దీరగా
మనమందానతి నీదెసామ్మెయినుచున్ భావింపుమీ తమ్ముఁడా.

అభిమన్యా! ఇంక నాలసింపజనదు. నేమాయాబలంబున శశిరేఖం దెచ్చి వారేర్పఱచిన ముహూర్తంబునకే నీకిక్కడ వివాహంబు గావించెద. నాకెవ్వరైన నడ్డమువచ్చినచో మదముదూలించెదగాక.

అభి—అన్నయ్యా! అనలంబునకు వాయువు సహాయమైనట్లు నేను నీకు సహాయుడనగుదును. ఆచిత్రము నేనుగూడ జూచెదను. నన్నుగూడ గొనిపొమ్ము.

హిడిం—వత్సా! నీకోరిక దీర్ప నీఘటోత్కచుండు చాలును. నీవేగ నవసరములేదు. ఆతండే శశిరేఖను దోడి తెచ్చును.

ఘటో—తమ్ముఁడా! నీవిచ్చట తల్లులను జూచుచుండుము. నేనొక త్రుటిలో శశిరేఖం దెచ్చెద.

అభి—అగ్రజా! నీయాజ్ఞననుసరించెదగాక.

విభూతి.

ఘటో—మానసంబునం దికన్ బూనుమీ ముదంబునన్
మానినీశిరోమణిన్ నేను దెచ్చెదన్ త్వరన్.

(నిష్క్రమించును.)

సుభ—(హిడింబనుజూచి) అక్కా! కుమారుండగు ఘటోత్కచుం డరిగెనుగాని నామనంబుమాత్రము సందియమందుచున్నది. యాదవకౌరవవీరులచే నీతనికేమి ముప్పువాటిల్లునోయని భయము కలుగుచున్నది.

హిడిం—సుభద్రా! ఘటోత్కచుని విషయమై నీవేమియు సందియంబందవలదు. అతఁడు మహామాయాబలసంపన్నుఁడు. రిపులకు లక్ష్యపెట్టువాఁడుకాఁడు. అతండీపాటికి వచ్చుచునేయుండెను.

సుభ—ఇంతలోనే వచ్చునా!

హిడిం—ఆకాశసంచారిణినై మాయాబలంబున నేగివచ్చుట కెంతి కాలము కావలెను.

[ఘటోత్కచుఁడు శశిరేఖతో దల్పసహితముగ ప్రవేశించును.]

ఘటో—(అభిమన్యునిఁజూచి)

మ. ఇదెనీగోరినయట్టి కన్యకమదం బేపారగాఁ జూడుమీ

(సుభద్రంజూచి)

ఇదెనీకోడలు; చంద్రబింబసమ నీ వీక్షింపు మాతల్లిరో

మదిరాక్షీమణి దోడితెచ్చితిని నా మాయాబలం బేర్పడన్

మదిరంజిల్లగ బెండ్లి జేయుదమికన్ భవ్యప్రమోదంబునన్.

సుభ—వత్సా! నీకసాధ్యమైన కార్యమేమున్నది?

అభి—(తనలో) ఇప్పుడుకదా! నాకుసంతోషముకలిగినది. (ప్రకాశముగా) అగ్రజా! నాకై యెంత శ్రమంబునొందితివోకదా.

[ఘటోత్కచుఁడు తనమాయాబలంబున శశిరేఖం దెచ్చి యభిమన్యునిచెంత జేర్ప యభిమన్యుఁడు పాడెడిపాట.]

కమాచ్ రాగం—ఆదితాళం.

ప॥ సోదరా సోదరా నాహృదయము । ముదమొదవగ । పదిలపడగ జేసితివాహా॥

అ॥ ప॥ నీదుశక్తి కేమనందు । యెంతనినేనునుబొగడుదు నాదుప్రాణ ధనమగు యీ । శశిరేఖన్ । శత్రువులకన్ । దాటిదెచ్చితి వాహాహా॥ సోదరా॥

ఘటో—తమ్ముఁడా! ఇది మనకు శ్రమకాదు. మహాసంతోషము.

[శశిరేఖ—నిద్రలేచుచున్నది.]

శశి—(లేచి కన్నులునలుపుకొనుచు) ఏమిది! నేనెచ్చటబండితిని. ఎచ్చటమేల్కొనియుంటిని. ఈఘోరారణ్యంబున కెట్లువచ్చితినోకదా. (సుభద్రాభిమన్యులంజూచి) నామనోహరుండగు అభిమన్యుండును, అత్తయగు సుభద్రయు నిచ్చటనున్నవారే. ఆశ్చర్యముగనున్నదే. ఒకవేళ కలగాంచుచుంటినా. కాదుకాదు. జాగ్రతావస్థయందే యుంటిని.

సుభ—(శశిరేఖంజూచి) అమ్మాయీ! శశిరేఖా! భీతినొందకుము. ఇదుగో నీమనోహరుండగు నభిమన్యుండు. ఈతండు నీబావగారగు ఘటోత్కచుండు. లక్ష్మణునకీయనెంచిననిన్ను మాయబలంబున నీతడిచ్చటకుదోడ్కొనివచ్చినాఁడు. ఇంక సంతసింపుము.

[అరణ్యముననున్న సుభద్రాభిమన్యులం శశిరేఖజూచి పాడెడిపాట.]

బేహాగ్ రాగం—ఏకతాళం.

ప॥ యేమనందునాభాగ్యము ॥ఆహాహా॥

అ॥ ప॥ నామనంబున కొందలంబడంగెన్ । యానందమొదవె॥ యేమనందు॥

మామహాబలాఢ్యుఁడునా । కీతడిభగవంతుడె నామనోహరునిసన్నిధి । నన్నుఁజేర్చెనాహాహా ॥ యే॥

శశి—(తనలో) ఏమినాభాగ్యము. ఈఘటోత్కచుండు నాపాలిటికి భగవంతుఁడయ్యెనుగదా.

ఘటో—తమ్ములారా! నేనిప్పుడు ద్వారకాపురమునకేగి యచ్చటి

వాహికచిత్రంబులు జూడవలయును. మీరిచ్చటవివాహప్రయత్నము జరుపుచుండుడు. నేనిదేయేగెదను.

సుభ — మున్ను మీతండ్రులు దుర్యోధనదుశ్శాసనకర్ణులయెడల జేసినప్రతిజ్ఞలు జ్ఞప్తియందుంచుకొనుము.

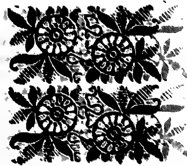
ఘటో — మంచిది.

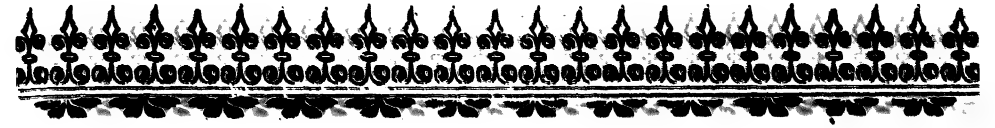
(నిష్క్రమించును.)

హిడిం — చెల్లెలా! మనమింక యాశ్రమంబున కేగుదము. రండు.

(అందరు నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఇది తృతీయాంకము.

శ్రీ

శశిరేఖాపరిణయము.

చతుర్థాంకము.

[ద్వారకానగరమున సౌధమున శశిరేఖాకృతితో ఘటోత్కచుడు ప్రవేశము.]

శశి — (తనలో) భళా! శశిరేఖను నాయాశ్రమంబున నభిమన్యునివద్దనుంచితికదా. నావేషమంతయు శశిరేఖవలెనేయున్నది. నన్నుజూచియెవ్వరును నానవాలుపట్టలేరు. ముహూర్తముకూడ సమీపించుచున్నది. పెండ్లికూతురునుగదా యనితలంచి నన్నుదోడ్కొనిపోవుటకుం జెలికత్తెలు వచ్చెదరు కాబోలు. ఆ సమయంబున నేనునిజమైనశశిరేఖవలెనే నటింపుచు, నభిమన్యునిపై జిక్కియున్నయనురాగంబునుగూర్చి విచారింపుచునుండెదగాక. (ప్రక్కకుందిరిగిచూచి) అదిగో చెలికత్తెయగు భారతివచ్చుచున్నది. అభిమన్యునిగూర్చి సంతాపమందుట నటింపవలెను. (అభిమన్యునుద్దేశించి)

ఉ॥ హా సుకుమారగాత్ర! సుగుణాకర! హా చిరపుణ్యశీల; యా
హా సరసీరుహాక్ష! సుజనావన! నాదగుతండ్రిమాటపై
నీవు జనించిరోసమున నీదగుతల్లియు వెంటరాక, నన్
బాసియరణ్యభూమికి జనంగను న్యాయమె యర్జునాత్మజా.

అయ్యో! చిన్ననాటనుండియు నీవే నాకుభర్తవగుదువని యెంతయో మురిసితినే. అక్కటా! నాయాశలెల్లనడుగంటినవికదా. నీవు

నాగళంబున మంగళసూత్రంబుగట్టుదునవితలంచితిని గాని, యా కురుకుల పాంసనుండగు లక్ష్మణుండుగట్టునని కలయందైనను తలంపనైతినే. (బలరామునుద్దేశించి) హా! తండ్రీ! నాయెడల నెంతకౄరత్వము వహించితివి!

తే. గీ. తండ్రి! యభిమన్యుపైనఁ జిత్తంబుదగిలి
యుంట నీమదికిఁదెలిసి యుండి; యిట్లు
గొంతుగోయంగనెంచితే కోర్కెతోడ
కటకటా యేమనందును నా కర్మగతికి.

(అభిమన్యునుద్దేశించి) అభిమన్యా! మారసమానసుందరా! నీరూపంబు నాకనులయెదుట బ్రకాశింపుచున్నదికదా. అయ్యో! నీపైఁజిక్కియున్న నామనంబాలక్ష్మణుని నెట్లువరించును!

[భారతి ప్రవేశించుచున్నది.]

భార—(శశిరేఖను సమీపించి) చెలీ! శశిరేఖా! ఇంకనునీవిట్లేయుండి సంతాపమందుచుంటివా! వివాహముహూర్తమింక మూఁడుఘడియలున్నదని నీకుదెలియదా. లెమ్ము లెమ్ము.

శశి—(నిట్టూర్పుపుచ్చుచు) ఉష్. నన్నెందుకుఁజంపెదవు. నీవు నన్ను మాటలాడించక నూరకొనుము.

భార—అమ్మా! అట్లందువేమి? లేచిరమ్ము.

శశి—ఎచ్చటికిరమ్మందువు?

భార—పెండ్లిపీటలమీఁద గూర్చుండుటకు.

శశి—పెండ్లి లేదు పేటాకులు లేవు. పీటలు లేవు చాటలు లేవు. పొమ్ము నామనంబంతయు డోలాయమానమైయున్నది. అతిగామాటలాడించకుము.

భార—అయ్యో! సఖీ! ఎంతమాటపలికితివి! శుభసమయంబున న ట్లనరాదు. నీసంతాపంబునకు గారణంబునే నెఱుంగుదును. చిం

తించినందువలనఁ గన్నులువాచుటతప్ప వేరొండుప్రయోజనంబేమియులేదు. ఎంతపరితాపమందినను నభిమన్యుఁడింక రాఁడు. లక్ష్మణుండే నీభర్తయని యవ్విరించి నీనుదుట మూఁడుబంతులవ్రాసినాఁడు. ఇంకనీవాయభిమన్యునిపై యనురాగంబును ద్రెంపివేయుము.

శశి—అక్కటా! ఎంతమాటచెప్పితివి! అభిమన్యునిపై బ్రాకిన నా యనురాగలతను ద్రెంపుటయెట్లు. జీవంబులున్నంత వరకును నదినాహృదయంబున నుండునదే. (అభిమన్యునుద్దేశించి) హా! సుభద్రాకుమారా!

తే. గీ. నీగుణంబులు నీప్రేమ నీదురూపు
నీవిలాసంబు నీనవ్వు నిక్కముగను
నాదుమానసంబందున నాటియుండె
మఱచిపోవుదమన్నను మఱుపురావు.

(కన్నీరునించును.)

భార—చెలీ! నీవావిషయంబునుగూర్చి యింక దలపెట్టి చింతింపకుము.

తే. గీ. కౌరవేంద్రుని సుతుఁడె నీ కాంతుఁడంచు
మూఁడుబంతులువ్రాసె నీ మోమునందు
ధాతదానినిదప్పింప దరముగాదు
చింతఁబొందఁగనేటికి స్వాంతమందు.

అమ్మా! నీవిట్లు చింతింపుచున్నచో నెవ్వరైనను వినిపరిహసింతురు. నామాటవినుము. ఇంకరమ్ము.

శశి—నీవెంతచెప్పినను వినకుంటివే. నీకు బుద్ధిలేదాయేమి! ఈదిక్కుమాలిన పెండ్లితో నాకేమిపనియున్నది. పెండ్లియైనను సరే. పేటాకులుండినను సరే. నాకవసరములేదు. నాదారినే

నుజూచుకొనెదను. అభిమన్యాసక్తమైయున్న నాచిత్తంబా
తుచ్ఛుండగు లక్ష్మణుని వరింపదు. వేయేల. నేనురాను. నీవు
పొమ్ము.

భార—అమ్మా! ఎంత చెప్పినను వినకున్నదానవు. నీకు బాగోగులు
తెలియవు. వాపోవుచున్న భర్తనట్లు దూషింపరాదు. పవ
తులకు భర్తదైవసముండుకదా.

శశి—నీవుచెప్పిన వాక్యం బిచ్చట నన్వయింపదు. అన్యోన్యానురా
గంబులేని వధూవరుల సంబంధమేల. కాల్పనా! నాబాల్యం
బునుండియు నాభర్తయనియు, దైవసముండనియు, సౌభద్రు
నిదలంచి యుంటిని. కురుకులపాంసనుండగు నీలక్ష్మణుండెవరు.
ఇయ్యది నాపురాకృత ప్రారబ్ధవశంబున గదా సంభవించినది.
ఇందునకు నేనొడంబడుదునా!

తే. గీ. ఎల్లవిధముల దగినమే । నల్లువిడచి
కురుకులాధమునకునన్నుఁ । గోర్కెతోడ
నిచ్చుచుండెను సంపద । కెంతయుబ్బి
గొంతుకోయంగ గాదొకో । కోమలాంగి.

కానిమ్ము. అందులకు దగినఫలంబు నాతండ్రి యనుభవించుగాక. నీ
వేగుము. నేనురాను. (ముసుగువేసికొని పండుకొనుచున్నది.)

భార—(తనలో) అక్కటా! ఈమె మూర్ఖత్వము వహించి యెంత
చెప్పినను వినకున్నది. ఈమెను దీసికొనిపోవుటకు నాకుందరం
బుగాకున్నది. ఈమెతల్లియగు రేవతీదేవిని దోడ్కొనివచ్చెద.
ఆమెచెప్పినంగాని వినదు. (నమస్కరించి వెంటనే రేవతితోఁ
బ్రవేశించుచున్నది.]

రేవ—(శశిరేఖనుజూచి) అమ్మాయీ! శశిరేఖా! లెమ్ము. లెమ్ము.

శశి—అమ్మా! నన్ను లేపకుము. నాకుందలనొప్పి యత్యధికంబుగ
నున్నది.

రేవ—కుమారీ!

[దుర్యోధనకుమారుండగు లక్ష్మణునకు పెండ్లిజేయుదురని శశిరేఖ
విచారించుచుండ తల్లియగు రేవతిపాడెడిపాట.]

కేలువరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ తనయావినుమా । తగదుయిటుల వగలుబొగల॥

అ॥ ప॥ మనమునసీవిధమున దిగులొందిగుందెద యెన్నిదినములు చిం
తించిన నీకేలయౌను యభిమన్యుడు ॥తనయా॥

గనుగొనలక్ష్మణుడేనీ । కాంతుడనుచు ముమ్మాటికి నీనుమాటన్ । లిఖ
యించె । నీరజగర్భుడు దృఢముగ ॥తనయా॥

చ॥ చినతనమాదిగామదిని । శిష్టగుణుండభిమన్యుడేధవుం
డనిదలపోసియుంటివిక । టా యది వ్యర్థమెయయ్యెనీయెడఁ
ఘనకృపబూనడాయెకద । మాధవుడేమని చెప్పుదమ్మ, యా
వనజభవుండు జేసెనిటు । భర్తగలక్ష్మణు నూరడిల్లుమీ॥

ధాతవ్రాత దప్పించుటకు నెవ్వరితరంబును గాదు. ఇంకనాయభిమ
న్యుఁడు నీకుఁబతియగునను యాస మనంబునఁబరిత్యజింపుము.

శశి—తల్లీ! నీవెందులకిట్లు పలికెదవు. అభిమన్యాధీనమైయున్న నా
చిత్తంబు లక్ష్మణునివరింపదు. అంతకంటె నేనుప్రాణంబులఁ
ద్యజించి సుఖించుటయేమేలు. కావున నట్టిపనిజేసెద.

రేవ—తల్లీ! నీవెంతయు వెఱ్ఱిదానవు. ఏమియుం దెలియదు. సమ
స్తంబును భగవదాధీనము. బాల్యంబునుండియు నభిమన్యుని
గోరియుంటివికదా, నీకోరిక నెరవేరినదా! చచ్చెదనని చె
ప్పుచుంటివి. అయ్యదిమాత్రము మనస్వాధీనమా! చావుకా

వలసినప్పుడు వచ్చునా! పిచ్చికూతురా! ఎంతమాట పలికితివి.

శశి—అమ్మా! నన్ను వెఱ్ఱిదాననని పలుకుచుంటివి. నాహృదయంబుననున్న సంతాపము నీకేమి తెలియును. ఇట్టివివాహమును జేసికొని దుఃఖించుటకన్న చచ్చుట శ్రేయస్కరముకదా. అభిమన్యుని పెండ్లియాడుట నాస్వాధీనముకాదుకాని మృత్యువు నాస్వాధీనంబునందే యుండెను. చూడుము.

ఉ. అనలము లేదె; కంఠమున హారమునందున రత్నముండదే
ఘనగరళంబు లేదొ వర ఖడ్గము చేతికిఁ జిక్కకుండునే
వననిధు లెల్లయింకిన వె బారెడు త్రాడునుగల్గదొక్కొ యీ
తనువు పరిత్యజించి పరి తాపము వీడి సుఖంబునందగన్.

రేవ—అమ్మా! ఇట్టి శుభసమయంబున నట్టియమంగళవాక్యంబుల నుచ్చరింపకుము. నామాటవిని పిచ్చిపట్టుపట్టక సత్వరముగ రమ్ము.

శశి—అమ్మా! ఇందుపట్టుదలయేమున్నది? నాకెందుకిట్లు చెప్పెదవు!

రేవ—పిల్లా! మూర్ఖతవహింపకుము. ఇట్టిసంగతి పెండ్లికొడుకువారు విన్నచో నగుబాట్లుతప్ప మరేమియులేదు. లోకులెల్లరును హాస్యింతురు. అదియట్లుంచుము. నీవింకను నభిమన్యునిపై మోహంబు విడువకుంటివి. లక్ష్మణుండుమాత్రము సామాన్యుడని తలంచితివా యేమి?

భువనైకసుందరి.

మారసముని సుమహితసద్గుణు మాన్యతేజుని ధీరునిఁ
గారవెందరిజు కంజనేత్రుని కల్మషుని సుచరిత్రునిఁ
ధారుణీధర ధైర్యచిత్తును ధర్మనిజుడుమిన నిం
పారగాభువ నైకసుందరు నాత్మయందునమోదమున్,

ఇంక నామాట కెదురాడక నిట్టిచిల్లిబుస్సులుమానిరమ్ము.

(చేయిఁబట్టుకొని భారతితో నిష్క్రమించుచున్నది.)

రంగము:—వివాహమందిరము.

[దుర్యోధన, కర్ణ, భీష్మ, ద్రోణ, కృపాశ్వత్థామలు ప్రవేశించుచున్నారు.]

దుర్యో—మిత్రమా! కర్ణా! బలరామునకు నాయందధికప్రేమకదా! ఆకారణముచేతనేకదా!

కర్ణు—అందుకనే కృష్ణుని ప్రతిజ్ఞలుసాగినాయి.

బల—తే. గీ. ఆబలుండు మనదెస నలరెనేని
బవరమున గెల్వవచ్చును పాండుసుతుల
బలుని వీక్షించి రుక్మిణీ వల్లభుండు
జేరడే మనపక్షంబు శీఘ్రగతిని.

భీష్మ—వత్సా! నీవెప్పుడును నిట్టితలంపులనే తలంపుచుందువు. బలరాముండు నీసుతునకుఁ గూతురు నొసంగినంతమాత్రమునఁ గృష్ణుండు నీపక్షమవలంబించునా! నీవట్లెప్పుడును తలంపకుము.

కర్ణు—(దుర్యోధనునిఁజూచి) రాజా! కౌరవేశ్వరా! నీవు నిజముగ వక్కాణించితివి.

ద్రోణు—దుర్యోధనా! నీవు చెప్పుటకును నీతండ్రి సరియనుటకును సరిపోయినది.

భీష్మ—వత్సా! సుయోధనా!

తే. గీ. ఆబలుఁడు బాల్యమాదిగ నతనిసుతను
నర్జునాత్మజునకునిత్తు నంచుఁబలికి
యలరె; నాకతంబున వివాహంబునమ్మఁజాల
నాతియభిమన్యు పొమ్మంచు నమ్ముమయ్య.

దుర్యో—ఏమి! పితామహా! ఇట్లు పలుకుచుంటిరి? బలభద్రుఁడు నాయెడలగల కరుణచే నాతనిపుత్రిని నాపుత్రునకిచ్చి పరిణయము సేయఁదలంచెను. వివాహలగ్నంబుంచుక ముహూర్తకాలమున్నదికదా! మనమందరమును పెండ్లికై వచ్చితిమి. ఇట్టి యమంగళవాక్యంబులు నీవంటిపెద్దలాడఁదగదు.

ద్రోణు—దుర్యోధనా! భీష్మాచార్యులపలుకు సత్యమే.

తే. గీ. బలునకీయంగ మదిలోన వాంఛయుండె
మాధవుండిష్టపడలేదు తన్మాతలెందరి
యతఁడెయేదైనభంగంబు మతినిదలప
సేయఁదలపడె మసలకు శీఘ్రగతిని.

దుర్యో—ఏదైనశుభకార్యంబులయందు మీరెప్పుడును నిట్టివాక్యంబులనే పలుకుచుందురు. బలరాముండు తనసుతను తనకిచ్చువచ్చినవారికి బెండ్లిసేయుచుండగా, నిందుఁగృష్ణునియవసరమేమున్నది. మీవాక్యంబులుజూడ నిప్పుడువివాహముసాగదనియే యభిప్రాయముగలుగుచున్నది. చాలు. చాలు. ఇంకనెప్పుడును నట్టివాక్యంబులాడకుఁడు.

కర్ణ—రాజా! నీవు వీరిపిఱికిమందులను ద్రావి యధైర్యపడకుము.

అశ్వ—సహజధైర్యచిత్తుండవు నీవు రారాజునకు ధైర్యంపుమందులిగ పోయుము.

కర్ణ—తే. గీ. సకలభువనైకజాలంబు శౌర్యమూని
యెత్తివచ్చిన భయమంద నింతయైన
మాధవుండెంత నాముందు తన్మాతలెందరి
వీరిమాటలునమ్మకు వెఱ్ఱివగుచు.

ద్రోణు—కర్ణా! నీబింకములుచాలింపుము. నీశౌర్యమువ్యర్థకిఁదెలియ

డు. "వోటిబానకు శబ్దమెక్కు"వను వాక్యము నీయందే యనుకూలించెను.

కర్ణ—ద్రోణాచార్యా! చేసినను చేయకపోయినను వీరవిహారంబు నేనే చేయవలయును. తిండికైరాజుం జేరిన మీరేమి సేయఁగలరు.

అశ్వ—ఓరీ! దుర్మతీ! సూతకులప్రసూతా! ఏమిరా!

తే. గీ. అందరికి నస్త్రగురువౌచు నలరునితని
నేమియోప్రేలుచుంటివి హీనచరిత
క్రూర వేందు్రనివీక్షించి యూరకుంటి
కాకయుండిన నఱుకనే ఖడ్గమునను.

[తెరలో]

(మంగళధ్వని వినిపించును.)

దుర్యో—(తనలో) ఇంకవీరికి నేనూరుకొన్నచో వాక్కలహంబు వృద్ధియగును. (ప్రకాశముగా) భీష్మద్రోణులారా! పెండ్లివారు వచ్చుచున్నారు. వివాహముహూర్త మాసన్నమైనది. ఇట్టిసమయములో మనమిట్లనుకొనుచున్నచోఁ జూపరులువిని పరిహసింతురు. కావున తాల్మివహించి యూరకొనుఁడు.

[బలరామాదియాదవులు ప్రవేశించుచున్నారు.]

దుర్యో—(బలరాముని వీక్షించి)

తే. గీ. ఎవనియన్నృపులందుమేటియై యొగడునట్లు
సత్యసౌఖ్యంబులనిడఁగదా సమరమందు
కోవిదునిగాఁగ నొనరించెఁ గోర్కెతోడ
నట్టినీకు నమస్కార మనఘమూర్తి.

(అని నమస్కరింపుచున్నాఁడు.)

కర్ణు—(బలరామునిం జూచి) కౌరవశ్రేయస్కామా! బలరామా! మీ ప్రియశిష్యుండును, రారాజునునగు, మా సుయోధనునియం దు మీకుంగల వాత్సల్యముచేతనే యీతనితో మీరు వియ్యమందఁగంటిరి. విక్రమోద్దామా! బలరామా!

బల—

సీ. ఇదికదా సుదినంబు । తుదిలేని సిరిచేత
నలరు నవియ్యంబు । నందినాడ
ఇదికదా సుదినంబు । మ్మదిరాక్షి శశిరేఖ
కునుదగు భర్తను । గూర్చినాడ
ఇదికదా సుదినంబు । నెంతైన సత్కీర్తి
యవనీశులందున । నందినాడ
ఇదికదా సుదినంబు । మదియందు నిష్ఠతో
జేసిన పూజలు । వాసిగాంచె
తే. గీ. కలరె ననుఁబోలు ధన్యులు । తలఁపమదిని
నన్నివిధముల ధన్యుండ । నైతి మిగుల
కురుకులంబుతో నిప్పుడు । చుట్టరికమబ్బె
నదియె పదివేలు నాకింక । నవనియందు.

దుర్యో—మహాత్మా! శిష్యునియందు మీ రెప్పుడును గృపఁబూని యే యుండిరికదా.

విష్ణుశర్మ—అయ్యలారా! ఈమాటల కేమి! వివాహముహూర్తమా సన్నమగుచున్నది. పెండ్లికూతురు యింకను రాదేమి?

బల—అదిగో! పెండ్లికుమార్తెను దీసికొనివచ్చుచున్నారు.

[శశిరేఖ భారతితోఁ బ్రవేశించుచున్నది.]

భార—చెలీ! శశిరేఖా! దీనభావంబును విడనాడి, యుసహ్యముగ

నుపఱుపక, మహాసంతోషితస్వాంతవై యఖిలలక్షణలక్షితుం డగు లక్ష్మణుని వీక్షింపుము.

మ. చతురంభోధిపరీతముద్రిత మహీ । చక్రంబు బాలించు నా
యతబాహాబలుఁడై సుయోధనుఁడపే । దూషప్రీక్షనున్నాఁడు, త
త్సుతుఁడౌ లక్ష్మణబాలకుండు గనుమీ । శోభిల్లగా నాతఁడే
పతియౌ నీకును, సంతసింపుమిఁక నీ । భావంబునన్ సుందరీ.

విష్ణు—ఇంకను నాలస్యము సేయుట వేమి? వేళ లేదు. పెండ్లికుమారిని గూర్చుండబెట్టుము.

(అట్లుచేయుచున్నారు.)

భీష్మ—(విష్ణుశర్మం జూచి) భూసురోత్తమా! ఇంక నాలస్యమెందుకు? కానిండు.

విష్ణు—ఇదిగో! (భజంత్రీలను జూచి) భజంత్రీలు మేళం చెయ్యండిరా!

(మంగళధ్వనులు మ్రోగును.)

విష్ణు—అయం ముహూర్త స్సుముహూర్తోస్తు.

దుర్యో—(లక్ష్మణునిజూచి) కుమారా! ఇంక తెరదీసెదరు. నీమనోహ రిని వీక్షింపుము.

(తెరఁదీయుచున్నారు.)

లక్ష్మ—(శశిరేఖం జూచి) అబ్బా! చూడఁజాల! చూడఁజాల.

(కన్నులుమూసికొనుచున్నాఁడు.)

దుర్యో—కుమారా! కన్నులు తెరచి చూడుము. శశిరేఖాశరీరసౌం దర్యప్రభలు నీకన్నులకు మిఱుమిట్లు గొలుపుచున్నవి.

లక్ష్మ—(కన్నులు తెఱచి చూచి) అమ్మో! ఏమిది! కన్యగాన్పించ దేమి?

దుర్యో—కుమారా! అట్లనెద వేమి! మాకందరికిని గనిపించుచుండఁగా నీకుఁ గనిపింపకున్నదా! చాలు, చాలు, చూడుము.

లక్ష్మ—(చూచి) అయ్యయ్యో! ఏమిది! కన్నులు తెఱచి చూచినంతనే నాదేహము కంపమెత్తుచున్నది. సర్పంబును గూర్చుండఁబెట్టి పెండ్లికూతురనుచుంటి రేమి? పడగవిప్పికొని నన్నుగఱవనుంకించుచున్నది. నేనిక్కడయుండఁ జాలను. (వణఁకుచున్నాఁడు.)

దుర్యో—

తే॥ గీ॥ చారుశారదపూర్ణిమా చంద్రవదన
హలధరునిపుత్త్రి నీకాంత యచటనుండఁ
దగునె సర్పంబటంచును దలఁపనీకు
మతిచలించెనాయేమి! కుమారచంద్ర.

భీష్మ—వత్సా! లక్ష్మణా! చంద్రబింబసమానయగు శశిరేఖంజూచి పామందువేమి?

కర్ణ—నాగుబామును బోలియున్న యామెకీల్జడం జూచియట్లనుకొంటివా యేమి? భయపడకుము.

లక్ష్మ—అయ్యో! ఆమెకీల్జడ కాదు. ఇప్పుడు మఱియొక రూపము దాల్చినది. అదిగో కోతిరూపము దాల్చి పండ్లికిలించుచున్నది. నేనిచ్చటనుండఁజాల. (లేవబోవును)

[సభ్యులందరును చప్పట్లుకొట్టుచు నవ్వుచున్నారు.]

దుర్యో—లక్ష్మణా! ఎన్నఁడును నిట్లుపలికి యెఱుంగవే! మతిపోయినదా లేక భూతమేమైనసోకినదా! భయపడకఁజూడుము.

లక్ష్మ—అయ్యో! నాకు మతిపోలేదు. దయ్యముపట్టలేదు. నిజముగా నట్లున్నది. కన్నులు తెఱచినచో నాకు భయమగుచున్నది.

కర్ణ—లక్ష్మణా! దుర్యోధనాత్మజుండవై సాటిబంధుగులలో నగుపాట్లు దెచ్చుచుంటివికదా!

భీష్మ—వత్సా! భయపడకజూడుము. మాకందరికిని నీకుగానుపించుచున్న రూపంబుగాన్పించదేమి! కన్నులు తెఱువుము.

లక్ష్మ—(కన్నులు తెఱచి) అదిగో మర్కటరూపంబు విడిచి భల్లూకాకారము ధరించినన్ను మ్రింగ వచ్చుచున్నది. భల్లూకంబును దెచ్చి నాకుఁ గట్టబెట్టుచుండి రేమి? అక్కటా నాకుఁ బెండ్లియక్కర లేదు. పెండ్లికూతురునుఁ జూచి ఓభల్లూకమా! నేను నీజోలికి రాను. నీకు మ్రొక్కుచున్నాను. నన్ను మ్రింగరాకుము. (పాఱిపోవుచున్నాఁడు.)

విష్ణుశర్మ—(బలరామునిఁ జూచి) బలరామా! కూతురునకు బహుమంచివరునిఁ గూర్చితివయ్యా!

బల—(తనలో) నవ్వువారికి నవ్వుసంపైనది. ఏడ్పువారికి ఏడ్పుసంపైనది.

రేవ—నాథా! ఏమిగ్రహచారమిది!

బల—రమణీ! మనప్రారబ్ధమిట్లున్నది.

దుర్యో—(లక్ష్మణునిదీసికొనివచ్చి పీటపైగూర్చుండఁజేసి) నాయనా! భయపడకుము. ఇంతమందివీరులుండగా నీకేమిభయము?

లక్ష్మ—అయ్యో! నన్నేల బలవంతపెట్టెదరు. అదిగో! భల్లూకావతారము వ్యాఘ్రంబుక్రింద మారినది. అయ్యలారా! నాకు వివాహమక్కర లేదు. ప్రాణములున్నచో బలుసాకయినను దినవచ్చును. నన్నుఁ బోనీయుడు. మీకు నమస్కారములాచరించెదను.

భీష్మ—(ద్రోణునిఁజూచి) ఆచార్యవర్యా! ఏమివింతయిది!

ద్రోణ—ఇదియంతయు బలరామకృష్ణులు బన్నినమాయగానున్నది.

భీష్మ—నాకును నట్లే తోఁచుచున్నది.

దుర్యో—పితామహా! ఏమిది!

భీష్మ—ఏమియోమాకును దెలియకున్నది. ఇందుకుఁగారణంబెఱుంగరాకున్నది.

దుర్యో—అక్కటా! నలుపురిలో నగుబాట్లయ్యెనుకదా! (కుమారునిఁజూచి) లక్ష్మణా! చిత్తంబు పదుపఱచుకొని శశిరేఖంగూడుము.

లక్ష్మ—అయ్యో! నన్నుఁ జంపదలంచితిరా! అదిగోవ్యాఘ్రము నోరు తెఱచుకొని నామీఁదికి వచ్చుచున్నది. అక్కటా! నన్నుఁ జంపిన మీ కేమిలాభము వచ్చును? రక్షింపుఁడు. రక్షింపుఁడు. (పీటమీఁదనుండి లేచిపోవుచున్నాఁడు.)

శశి—(లక్ష్మణునివెంటనంటి) హా! మనోహరా! సుయోధనాత్మజా! ఎచ్చటికి బోయెదవు? పతిమార్గంబునే సతిగూడ యవలంబించ నలయునుకదా! నీరూపరేఖలావణ్యాతిశయంబులంగూర్చి యెందరో చెప్పగావిని యుంటినేగాని కన్నులారనిదివఱకెన్నఁడును వీక్షించి యుండలేదు. ఇప్పుడుతిలకించితిని. ఆహా! నీయట్టిభర్త దొరికినందుల కెంతయో సంతసింపుచుంటి. నన్నుఁజూచి భీతిఁజెంది పరుగిడెదవేల? రమ్ము. రమ్ము. నన్ను జేపట్టుము. (అనిలక్ష్మణుని నొకదెబ్బగొట్టి ఘటోత్కచ కారమును ధరించును.)

ఘటో—ఓరోరీ! దుర్యోధనా! దుశ్శాసనా! కర్ణా! ఎందుబోయెదరు. వివాహకార్యార్థమై యరుదెంచిరిగా! నిలునిలుఁడు.

దుర్యో—భీష్మద్రోణులారా! ఇంతవఱకును మాయరక్కసుండని యెఱుంగక పోయితిమికదా!

బల—అయ్యో! మాశశిరేఖయేది!

రేవ—శశిరేఖా! శశిరేఖా! (బల, రేవ నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఘటో—

శా. ఓరీకౌరవపాంసనా నిలువుమీ! ఓరోరిదుశ్శాసనా!
పారంబోకుము; ధైర్యమూనుమిక నీ భావంబునం గర్ణుఁడా!
చేరన్ వచ్చెను భీమనందనుఁడిదే చెండాడఁగా మిమ్ములన్
నారీరత్నమునిచ్చి లక్ష్మణునకున్ గావింతు రేపెండిలిన్.

దుర్యో—కర్ణా! వీఁడెవఁడో మాయరక్కసునివలె నున్నాఁడు. ఇప్పుడు కర్తవ్యమేమి?

కర్ణ—వీనిమదము దూలించుటయే.

ఘటో—ఓరీ! దురాత్ములారా! మదముదూలించుటయా కర్తవ్యము.

ఉ. మునుమాతండ్రిలు చేసినట్టి సమయంబున్ జప్తియందుంటచే
ఘనసంగ్రామతలంబునందు మిములన్ గావింపఁగాకుండిరన్
ఘనవైవాహము సేయగామనములోఁ గాంక్షించి యేతెంచు మి
మ్మునుదున్మాడకయుందునే రణములోఁ బూర్ణప్రతాపంబునన్.

ఉ. ఇఁకనైనన్ మదిబుద్ధితెచ్చుకొని నీ వేమాత్రముం నిల్వకన్॥
బ్రకటప్రాభవమెల్ల వీడిచనుమీ పట్టంబునుం బాంధవ
ప్రకరంబుల్ గొలువంగఁగానియెడ నస్మత్క్రూరనారాచ జా
లకగోరాహతిఁద్రెళ్ళనేతునినునా లంబందు దుర్యోధనా.

(దుర్యోధనాదులను దఱుముచు నిష్క్రమించుచున్నాఁడు.)

[శ్రీకృష్ణుఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు]

కృష్ణ—(తనలో) అన్నా! ఎంతచిత్రము జరిగినది. అగ్రజుండు శశిరేఖను నభిమన్యుకీయకపోవుటచేతనేకదా యిట్లైనది. సుయోధనాదులకు జక్కని పరాభవము జరిగినది. (ప్రక్కంజూచి) అదుగో! అగ్రజుండగు బలరాముఁడిట్లు వచ్చుచున్నాఁడు.

[బలరాముఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.]

బల—(కృష్ణునిఁజూచి) తమ్ముఁడా! గోపాలకృష్ణా! ఇదియంతయు
మాయగనున్నది. శశిరేఖ యెచ్చటను గానుపించుటలేదు.
అభిమన్యునకుఁ బిల్లనీయక లక్ష్మణునికీయనెంచినందుల కిట్టి
లంబనుభవించితి. సుయోధనాదులు నిజపురంబునకు బోయి.
ఇప్పుడేమి సేయుదము? నీకుగోచరముగాని విషయంబీచతుర్ద
భువనంబులయందేమియులేదు.

కృష్ణ—అగ్రజా! ఇందేమియు వింతలేదు. ఇట్టిమాయచేసిన మహా
వీరుండు, భీమసేననందనుండగు ఘటోత్కచుండు. ఇంతకుము
న్నె యాతండు మాయాబలంబుచే శశిరేఖనుగొనిపోయి తన
యాశ్రమంబుననున్న యభిమన్యు సుభద్రలయొద్దనుంచి యా
తడే శశిరేఖాకృతిందాల్చి యిట్టిచిత్రములు చేసెను.

[తెరలో]

శా. నాతమ్ముండభిమన్యుఁడీడి యిటులన్ నారీశిరోరత్నమున్
జేతోమోదముతోడ లక్ష్మణునకున్ శీఘ్రంబుగాఁబెండ్లి వి
ఖ్యాతిన్ జేయదలంచినాఁడవె యసత్యాచారివై; కౌరవ
వ్రాతంబేమొనరించెనో తెలిసెనే భాగ్యంబు జేకూడెనే.

బల—కృష్ణా! ఘటోత్కచ మహాకోపదవానలంబు జల్లార్పుటెట్లు
కృష్ణ—ఆతనిని శాంతిపఱచుటకు ముక్కంటియైనను శక్తుండుగాఁడు

[తెరలో]

ఓహో! బలరామా! బాల్యంబునుండియు మాయింట బెఱిగిన నే
నల్లుండగు నభిమన్యునకు గన్యకనిత్తునని వాగ్దానంబు జేసి యిప్పుడ
త్యవాదివై సుయోధనాత్మజునకిచ్చి వివాహము సేయనెంచితివా!
వివాహమహోత్సవము బాగుగా జరిగినదే. నీసోదరియగుసుభద్ర
[illegible] పెట్టితివి. బాంధవ్యమును విచారించి యూరకుంటిని. ఇప్పు

ను నీయిష్టముండెనేని సత్వరమ్ముగ నాయాశ్రమంబునకువచ్చి శశిరే
ఖాభిమన్యులకు వివాహముచేయుము.

బల—(కృష్ణునిజూచి) కృష్ణా! ఏమికర్తవ్యము?

కృష్ణ—అగ్రజా! ఘటోత్కచుని యిష్టప్రకారము సేయుటయే కర్త
వ్యము.

బల—(ఆకసమువంకఁజూచి) వత్సా! ఘటోత్కచా! మేనల్లునివిడిచి
కన్యనునొరులకీయనెంచినందుకు ఫలంబనుభవించితిని. ఇక నీ
యిష్టప్రకార మాచరించెదను. కోపదృష్టిమాని ప్రసన్నుఁడవు
కమ్ము.

[ఆకసమున]

నీవు మహాయసత్యవాదివి నీమాటనమ్మరాదు.

కృష్ణ—(ఆకసమువంకఁజూచి) హిడింబాత్మజా!

కవిరాజవిరాజితము.

వినుమిదెనాఁడగు నల్లునిఁదప్పక వేడ్కతొనీదగు మాటపయిన్
వనితనునీదగు తమ్మునకిచ్చి వివాహము సేయుదు నగ్రజుఁడున్
మనమునకోపముమానుము శాంతముమానుగఁబూనిముదంబు మెయిన్
ననుగనరమ్మిక నగ్రజుమాటల నమ్ముము నమ్ముము భీమసుతా.

ఘటోత్కచుఁడు—(ప్రవేశించి చేతులుమోడ్చి)

[కృష్ణునిచూచి ఘటోత్కచుఁడు పాడెడిపాట.]

మోహనరాగం—ఆదితాళం.

ప॥ వందనమిదెగోనునందననందనా। వందిమాగధ వినుతామును
దా॥ వంద॥

అ॥ ప॥ సుందరవిగ్రహా। శంఖచక్రధర। చూడగంటివినుతయానంద
మొదవ॥ వంద॥

యెందరెందరో యీవసుంధరన్ । వింతగనినుగొని యాడగవింటిని
నందన॥
మోదమునందానానంద మొందగను । దేవాప్రీత్యాత్మనైతి విష్ణు
నందన॥

మాలిని.

దనుజకులవిదారీ ! ధైర్యధౌరేయమూర్తీ
దినమణిసమతేజా ! దేవతాలోకవంద్యా
ఘనయదుకులదీపా ! కంజనేత్రా శుభాంగా
మునిసుతపదపద్మా ! భూరిసంతోషభావా.

(అని కృష్ణునకునమస్కరింపుచున్నాడు.)

కృష్ణు—వత్సా! ఘటోత్కచా! నీసాహసకార్యంబునకుసంతసించితి॥
ఘటో—దేవా! దేవరయగ్రజుండగు నీబలరాముం డభిమన్యునివీడి, నకుమారి నొరులకీయదలంచినందున నింతకార్యంబుసలిపితి॥ నాచేసినతప్పులెల్ల మన్నింప వేడుచున్నాను.
బల—ఘటోత్కచా! అందుకుఫలంబనుభవించితిని. శశిరేఖ సుఖి గనున్నదికదా.
ఘటో—అయ్యా! నాయాశ్రమంబున సుభద్రాభిమన్యులచే రక్షి పబడుచున్నది. ఇంక మనమందరమును నచ్చటికేగి శశిరే భిమన్యుల వివాహంబునెఱప వేడుచున్నాడ.
బల—వత్సా! నీయభీష్టమెట్లో యట్లేకానిమ్ము.
కృష్ణు—ఘటోత్కచా! ముందునీవేగి వివాహప్రయత్నము సే ము. మేమును సత్వరముగ వచ్చెదము.
ఘటో—చిత్తము. (అందరునిష్క్రమింతురు.)

ఇది చతుర్థాంకము.

శ్రీ

శశిరేఖాపరిణయము.

పంచమాంకము.

ఘటోత్కచాశ్రమము.

[ప్రవేశము:—హిడింబ, సుభద్ర, శశిరేఖ, అభిమన్యుడు.]

ద్వారకకేగిన ఘటోత్కచుడు రానందున సుభద్రపాడెడిపాట.

హిం॥ తోడిరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ యేలనోమనఘటోత్కచుండు । యింకనూరాడాయె నేమయ్యెను
మోల॥
అ॥ ప॥ జాలముసేయక । సత్వరంబుగ । చనుదెంచెదనని జనెనిర్భ
యమున॥ యేలనో॥
వేలకొలది । యోధులుగల్గిన । కౌరవాధముని । చేజిక్కెనొమరి
బాలామణిశశిరేఖకొరకు యే । బాధలొందుచున్నాడో । దలపగ॥
యేలనో॥

సుభ—అక్కా! ఘటోత్కచుండు ద్వారకానగరంబునకరిగి కడుదడవైనది. ఇంతవరకును రాలేదు. నాకేమియు దోచకున్నది.
హిడిం—చెల్లెలా! డెందంబున సందియంబొంద నవసరములేదు. ఆతడిప్పుడేరాగలడు. అతనికేమియు భయముండదు.

సుభ—ఆకౌరవులచే నేమిచిక్కులుపడుచుండెనోయని భయముకలుగుచున్నది. అంతమంది మహాయోధులలో నీతండొక్కఁడేమి సేయగలఁడు?

హిడిం—వెఱ్ఱిదానా! ఘటోత్కచునిబలంబును నీవెఱుఁగవు. మహామాయాబలసంపన్నుఁడు. సంగ్రామరంగంబున నాతనిని నేఁటిపాటి జూచుటకు త్రిశూలపాణికైనను తరంబుగాదు.

అభి—సోదరునకట్టిచిక్కులు తటస్థింపఁజేయుటకు నేనేకదా కారణము. నేనునుగూడ నేతెంచెదననిపలుకవలదని వారించుటచే నూరకొంటిని. అందులకిప్పుడు సంశయింపనేల. నేనీక్షణంబునందే ధనుర్ధరుండనై ద్వారకాపురంబునకరిగి, యాదవకౌరవబలంబులను గాందీసీకులం జేసి, సోదరునిదోడికొనివచ్చెద.

హిడిం—వత్సా! అభిమన్యూ! నీవంత పరాక్రమవంతుఁడవే యగుదువు కాని యంతవరకవసరము లేదు. నీయన్న యిప్పుడే రాగలఁడు.

[అంతఘటోత్కచుఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు.]

ఘటో—(తనలో) ఆహా! పాండవులనుదూషించి తనకన్నియను నభిమన్యునకిచ్చుట సమ్మతింపక, దుర్యోధనాత్మజునికిచ్చి పెండ్లి సేయఁదలంచిన బలరాముండును, నింటమేనల్లుఁడున్నాఁడని యెఱుంగక, శశిరేఖనుతనకుమారునకుఁ జేసికొనఁదలంచి వివాహమునకై తరలివచ్చిన దుర్యోధనుఁడును సంపూర్తిగనాచేఁ బరాభవమందిరికదా. నేనాచరించిన చిత్రములన్నియు నభిమన్యుఁడు జూచియుండినచో నెంతైనసంతసించియుండును. అదుగో శశిరేఖాయుతంబుగ నాతల్లులు నారాకకై యెదురుఁజూచుచున్నట్లున్నారు. (సుభద్రాహిడింబలఁ జేరి) తల్లులారా! నమస్కారములు.

సుభ—వత్సా! ఘటోత్కచా! మరలనాకంటఁబడితివా! నీవరిగినదాదిగ మరలనెప్పుడువత్తువో లేక, నాదుష్టకౌరవులచే నేమియపాయంబు వాటిల్లునోయని భయంబందుచుంటి. నిన్నుఁ జూడగనే నాకు మహానందంబు జనించినది. కుమారా! ఆకౌరవులనుండి యెట్లు తప్పించుకొని వచ్చితివి! ఏమేమిచిత్రములు గావించితివి!

ఘటో—అమ్మా! నేను గావించినమాయలు చెప్పుటకు నాకు పదములు చాలవు. చూచితీరవలయును. అమ్మా! ఏమి చెప్పుదును. మీయనుజ్ఞవడసి యిచ్చటనుండియరిగి, ద్వారకాపురంబునుజొచ్చి మాయాబలంబున నేనే శశిరేఖాకృతిందాల్చి, శశిరేఖాసౌధంబున నభిమన్యునకై విచారింపుచు నుండియుంటిని.

సుభ—వత్సా! ఎంతమాయచేసితివి! తరువాత,

ఘటో—తరువాత, శశిరేఖచెలికత్తెలువచ్చి నన్ను నిజమైనశశిరేఖయేయనితలంచి యెంతయో యాయూగడించి యెట్టకేలకు పెండ్లిపీటలమీద గూర్చుండ దీసికొనిపోయిరి.

సుభ—ఆహా! ఏమిచిత్రము. తరువాత,

ఘటో—తరువాత నేనాపెండ్లికుమారుఁడగు లక్ష్మణునకనేకవికృతరూపంబులుగాఁ గనఁబడి యాతనికతిభయముపుట్టించి పెండ్లిపీటపైనుండి పాఱిపోవునట్లు గావించితిని. అంతట నేను నిజరూపంబునుధరించి కౌరవవ్రాతంబును నిజపురమార్గంబును బట్టునట్లు గాందీసీకులంజేసితి. తరువాత బలరాముండిదియంతయు కృష్ణునకెఱింగింప నమ్మహానుభావుండిదియంతయు ఘటోత్కచుని మాయయనిచెప్పి యతనిని బ్రతిమాలుకొనుమనెను. ఆ బలరాముండట్లుగావింప, నేను నేలకు దిగివచ్చితిని. ఇదివృ

వాహచిత్రము. బలరాముండు శశిరేఖను నభిమన్యునకిచ్చుట కే సమ్మతించెను. వివాహమిక్కడనే జరుగును. బలరామకృష్ణు లిచ్చటికిప్పుడు వత్తురు. (హిడింబంజూచి) వివాహప్రయత్నము లన్నియు గావింపఁబడెనుకదా.

హిడిం—ఇంతకుమున్నే గావింపఁబడినవి.

అభి—తే. గీ. అగ్రజా నాకునై శ్రమ నందియుంది
కౌరవవ్రాతమును నెల్ల బారదోలి
కోమలాంగి నాకునుఁ గూర్చినావు
నీ ఋణం బెట్లుదీరును నిక్కముగను.

ఘటో—తమ్ముఁడా! నీవట్లన జెల్లదు. మన మొరులము కాముకదా. అరుగో బలరామకృష్ణులు, బంధుసమేతంబుగ వివాహంబునకై వచ్చుచున్నారు.

[బలరామకృష్ణులు రేవతి మొదలగువారు ప్రవేశించుచున్నారు.]

అభి—(బలరామకృష్ణులకు నమస్కరించుచున్నాఁడు.)

కృష్ణు—చిరంజీవ. చిరంజీవ.

సుభద్రనుజూచి బలరాముడు పాడెడిపాట.

కన్నడరాగం—ఆదితాళం.

ప॥ చెల్లకుండెమోము । నినుజూడఁ ॥ చెల్ల॥

అ॥ ప॥ చెల్లెలానిన్ను దూషింతినని । చిత్తమునం దిసుమంతయునుంచకుక
యెల్లవిధంబుల । నెంచగతగుమే । నల్లునివిడచి అన్యుల్లకు నా
పిల్లనొసగినే । నల్లరిపాలై । పేరాశనునిను జేరితిసమ్మా ॥ చెల్లకుండె॥

బల—(సుభద్రంజూచి) చెల్లెలా! మేనల్లునివిడిచి యన్యులకుఁ బిల్లనీయఁదలంచి, నిన్నెన్నియో దుర్భాషలాడినందుకు నన్ను సైరింపుము.

సుభ—అగ్రజా! విధివశంబుననట్టిది సంభవించెను. గతించినదాని నిప్పుడుదలంపనేల!

కృష్ణు—(శశిరేఖనువిలోకించి) అమ్మాయీ! శశిరేఖా!

తే. గీ. మొదటినుండియు మలలోన భూరిగుణుని
అర్జునాత్మజుఁగోరియు నున్నందుకిప్పు
డతనికే కాంతవౌచును నలరినావు
నీదుకోరిక నెఱవేఱె నిశ్చయముగ.

(అభిమన్యునివిలోకించి) అభిమన్యా! నీకోరిక నెఱవేరినది.

(ఇంచుకయూరకుండి) అదిగో! శశిరేఖాభిమన్యుల వివాహంబునకు దేవేంద్రుండుగూడ నరుదెంచుచున్నాఁడు. ఇప్పుడుగదా మన భాగ్యము ఫలించినది.

[దేవేంద్రుఁడు ప్రవేశించుచున్నాఁడు. అందరును నెదురేగి తోడ్కొని వచ్చుచున్నారు.]

కృష్ణు—విబుధలోకేశ్వరా! నీపౌత్రుండగు నీతనివివాహంబునకు నీవు స్వయముగ విచ్చేయుటంజేసి మేము కృతార్థులమైతిమి. నీరాక వివాహంబునకు మరింత శోభకారణంబైనది.

ఇంద్రు—సాక్షాద్విష్ణుస్వరూపుండవగు నీవు నన్నట్లు శ్లాఘింపవలదు.

బల—దేవేంద్రా! ఘటోత్కచుని కారణంబున మిమ్ము దర్శింపగంటిమి. ధన్యులమైతిమి.

ఇంద్రు—వివాహకాలమైనది. ఇంక నాలోచింపనేల?

బల—(శశిరేఖంజూచి) అమ్మాయీ! బాల్యంబాదిగ నీవుకోరినవరుఁడే లభించెను.

తే. గీ. పతియె దైవంబుభావిని మదిదలంచి
యాతఁడు చెప్పిన చొప్పున నలరుచుండి
పుత్రపౌత్రాదులను గాంచి పొగడునట్లు
యుభయకులములకునుగీర్తి యొసఁగవమ్మ.

(శశిరేఖచేయి యభిమన్యుని చేతిలో యుంచును వధూవరులు పుష్పమాలిక లొండొరులు వైచికొందురు.)

బల—(వధూవరులచే నింద్రికును గృష్ణునకును నమస్కరింపఁజేయుచున్నాడు.)

కృష్ణు—అభిమన్యా! మీయిరువురకోరికలును ఫలించినవి. ఇంక నేమి కావలయును?

అభి—ఇంకగావలసిన దేమున్నది. అయిననిట్లగుగాక.

ఉ. మానిని మానసం బెవరి పైననుజిక్కెనొ దానిజూచి, స
న్మాన మెలర్పగాదగిన భర్తనుదెచ్చి వివాహకార్యముల్
మానక దల్లిదండ్రులు సమంజసబుద్ధి నొనర్తురేగాక, స
న్మానులుగొల్చు నీదుపద పద్మములన్ భజియింతు రెల్లరున్.

[సమాజకులందరు కలసిపాడెడి హారతిపాట.]

కేదారరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ హారతిగైకొనుమా । జయ । హారతిగైకొనుమా॥

అ॥ ప॥ ఓరజతగిరీంద్రుని ప్రియభామా । యోగీశ్వర హృత్సరోమ రాళీ॥ హారతి॥

ఓరమణీయవిలాసిని త్రైలోక । జననీ । గమనీ । కృపాదృష్టిని ॥హారతి॥

భారతప్రజలైకమత్యవ్రతులై । స్వారాజ్య । యుతులై వరలగ । బ్రో వగ॥ హారతి॥

{సంగీతశశిరేఖాపరిణయమునందలి పాటలు సంపూర్ణము.}

ఇంద్రి—తథాస్తు.

(అందరును నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఇది పంచమాంకము.

(శశిరేఖచేయి యభిమన్యునిచేతిలోయుంచును వధూవరులు పుష్పమాలికలొండొరులు వైచికొందురు.)

బల—(వధూవరులచే నింద్రునకును గృష్ణునకును నమస్కరింపఁజేయుచున్నాడు.)

కృష్ణ—అభిమన్యూ! మీయిరువురికోరికలును ఫలించినవి. ఇంకనేమి కావలయును ?

అభి—ఇంకగావలసినదేమున్నది. అయినవిట్లగుగాక.

ఉ. మానిని మానసంబెనరి । పైననుజిక్కెను దానిజూచి, స
న్మాన మెలర్పగాదగిన । భర్తనుదెచ్చి వివాహకార్యముఁ
మానక దల్లిదండ్రిలు స । మంజసబుద్ధి నొనర్త్రిగాక, స
న్మానములుగొల్చు నీమపద । పద్మములఁ భుజియింతు రెల్లరుఁ.

[సమాజకులందరు కలసిపాడెడి. హారతిపాట.]

కేదారరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ హారతిగైకొనుమా । జయ । హారతిగైకొనుమా॥

అ॥ ప॥ ఓరజితగిరీంద్రుని ప్రియభామా । యోగీశ్వర హృద్వనోమరాళీ॥ హారతి॥

ఓరమణీయవిలాసిని త్రైలోక । జననీ । గనునీ । కృపాదృష్టిని ॥హారతి॥

భారతప్రజలైకమత్యవ్రితులై । స్వరాజ్య । యుతులై వరలగ । బ్రోవగ॥ హారతి॥

{ సంగీతశశిరేఖాపరిణయమునందలి
పాటలు సంపూర్ణము. }

ఇంద్రు—తథాస్తు.

(అందరును నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఇది పంచమాంకము.

(శశిరేఖనేయి యభిమన్యునిచేతిలోయుంచును వధూవరులు పుష్పమ [illegible]క లొండొరులు వైచికొందురు.)

బల—(వధూవరులచే నింద్రునకును గృష్ణునకును నమస్కరింప యుచున్నాడు.)

కృష్ణ—అభిమన్యా! మీయిరువురకోరికలును ఫలించినవి. ఇంక నేమి కావలయును?

అభి—ఇంకగావలసినదేమున్నది. అయిననిట్లగుగాక.

ఉ. మానిని మానసంబెవరి । పైననుజిక్కెను దానిజూచి, స
న్మాన మెలర్పగాదగిన । భర్తనుదెచ్చి వివాహకార్యముం
మానక దల్లిదండ్రులు స । మంజసబుద్ధి నొనర్తురిగాక, స
న్మానములుగొల్చు నీసుపద । పద్మములం భుజియింతు రెల్లరున్.

[సమాజకులందరు కలసిపాడెడి. హారతిపాట.]

కేదారరాగం—ఏకతాళం.

ప॥ హారతిగైకొనుమా । జయ । హారతిగైకొనుమా॥

అ॥ ప॥ ఓరజితగిరీంద్రుని ప్రియభామా । యోగీశ్వర హృద్సరోమ
రాళీ॥ హారతి॥

ఓరమణీయవిలాసిని త్రైలోక । జననీ । గనుసీ । కృపాదృష్టిని ॥హారతి॥

భారతప్రజలైకమత్యవ్రతులై । స్వరాజ్య । యుతులై వరలగ । బ్రో
వగ॥ హారతి॥

{ సంగీతశశిరేఖాపరిణయమునందలి
పాటలు సంపూర్ణము. }

ఇంద్రు—తథాస్తు.

(అందరును నిష్క్రమించుచున్నారు.)

ఇది పంచమాంకము.

END OF
TITLE